

1858-ban valóságos államtanácsossá nevezetvé ki, megnyerte a kamarászi címet is, s 1859-ben a nagyhercegi udvar főudvarmestere lett. E két utóbbi évben részt vón a tengerészügyi igazgatást szabályozó törvények szerkesztésében. A következő év tavaszán a kronstadti új kikötőrendszer életbevitelére küldött ki, majd a népoktatási miniszteriumban az iskolák főkezelőtanácsának lón tagja, később elnöke s egyúttal a császár főudvarmestere, ülésel a legfőbb kormánytanácsban.

1863—64-ben «A római katolikus egyház Oroszországban» czim alatt egy mű jelent meg tőle Párisban francia nyelven, melynek nem csekély tudományos becsé van, a miért is a lipcsei egyetem a bölcsészet tudorának czimével ruházta föl. A császár, a közszolgálatban szerzett érdemeiért a Szt. Anna, Szt. Katalin és Alexander-renddel tüntette ki s tagjává nevezte ki a nemes kisasszonyok intézete és a szt.-pétervári iskolák tanügyi tanácsának.

1866. ápril 14-én a közoktatási ügynek lett minisztere s Mária császárnő nevelő-intézeteinek igazgatója. Számos tudományos intézet választá meg tagjának s a császár fölruházta őt a fehér-sas-, az Alexander-Nevszki-renddel, míg külföldi fejedelmek a Danilo-, a Lipót-, és a görög Megváltó-rendet küldték meg neki. A hivatali ranglajtorján pedig eljutott a valóságos titkos tanácsosok osztályába.

1882 elején a császári tudományos akadémiának elnökevé választották, s ez év május 30-án, Ignatjev bukása után, — egyéb méltóságai is meghagyatván, — belügyminiszterré nevezte ki a csári rendelet.

Ez életpályája eléggé bizonyítja, hogy Oroszország mai belügyminiszterének bőséges alkalmat volt ismereteket és tapasztalatokat szereznia az államszolgálat minden ágazatában. A közoktatásügy terén, melynek 14 éven át volt minisztere, számos reform kapcsolódik nevéhez. A klasszikai oktatás erősítése, számos real-, szak- és egyéb közép- és elemi iskola föllállítása, az ő műve, a mi egy kulturailag ennyire elhanyagolt országban nem csekély érdem. Tolsztoj számos tanerőt hívott az országba s hazánkból is többen (leginkább tót tanárok) mentek oda az ő meghívására. Mint tudományos írónak is eléggé ismert neve van, s a csári tudós társaság elnökevé választása általános helyesléssel találkozott. A mellett a munka és szigorú rend embere, s rendkívül ért az alája rendelt munkaerők helyes beosztásához.

A Tolsztoj-család sok neves tagot számlál, s a grófi ág is több jeles férfit adott Oroszországnak. A jelenlegi orosz belügyminiszter atyafiságban áll a Tolsztojok azon ágával, a mely nagy előszeretettel és nagy tehetséggel működik az irodalom terén. Ezek közül

Tolsztoj K. Alekszisz gróf (1817—1875) egyaránt híres mint költő és regényíró. Az orosz drámairodalom egy történeti trilogiát köszön neki, nevezetesen: a «Teodor Ivanovics császár»-t, a «Rettenetes Iván halála»-t és «Godunov Borisz»-t, mely utolsón Puskin is nagy lelkesedéssel csüggött, és melyet mint drámát, helyesebben dramatizált költeményt dolgozott föl maga is. Ugyane korból való Tolsztoj K. Alekszisz «Szerebrjánij herceg» czimű történeti regénye, a melyben a «rettenetes Iván» és kora vannak mesteri esettel megörökítve. Tőle van még egy «Don Juan» czimű dráma is.

Egy másik Tolsztoj, a még élő és műveiről nálunk is ismert Tolsztoj Nikolájevics Leo gróf mindjárt Turgenyev után foglal helyet az orosz szépirodalomban. Sikerét a valódi élet hí, de túlzott realizmusba soha nem tévedő leírásának, élénk költői lelkületének s a viszonyok és emberi lélek alapos ismeretének köszöni. A «Családi boldogság», a «Kozákok» regényeit és más apróbb elbeszéléseit a magyar közönség Szentkirályi Albert és Timkó Iván fordításai után

ismerheti. Az orosz irodalom még sokat várhat tőle.

Az újabb időben Tolsztoj L. A. grófnő lépett fel «Egy nyugtalan szív» czimű regényével, melylyel azonban jóval kevesebb sikert aratott, mint Alekszisz és Leo a magok regényeivel.

Tolsztoj Andrejevics Dimitrij, a jelenlegi belügyminiszter, tekintélyes tagja a békepártnak. S ez az, a mi őt a kalandos tervekét ápoló pánszlávok szemében gyűlölté teszi. De még a liberálisok sem szeretik, mivel csökönyös konzervatív államférfinak ismerik. De a külföld előtt, melynek szemében Oroszország egy állandó fenyegetés, épen egy ily orosz államférfi bir becsesél. Nem tartozik ama genialis államférfiak közé, kik át fogják alakítani az orosz államot és az orosz társadalmat, s egy új korszakot nyitnak meg; de csendes, nyugodt természete igen alkalmassá teszi arra, hogy a rettenetes izgalmak országában zsongitólág hasson a kedélyekre s előkészítse azt a higgadt hangulatot, melyre a gyökeres reformok megkezdésének mindenek előtt szüksége van. A kérdés csak az, lesz-e erre elegendő ideje s vajjon a nyugtalanabb elemek előtt szüksége van. A kérdés csak az, lesz-e erre elegendő ideje s vajjon a nyugtalanabb elemek előtt szüksége van. A kérdés csak az, lesz-e erre elegendő ideje s vajjon a nyugtalanabb elemek előtt szüksége van. A kérdés csak az, lesz-e erre elegendő ideje s vajjon a nyugtalanabb elemek előtt szüksége van.

B O R.

— A «Szerelem könyve»-ből. —

Jár a pohár kézzel-kézre;
Mámorának tiszta méze
Altasson el minden gondot!
Hogyha borban fürdik ajkunk,
Nem fog ki a bánat rajtunk;
Bölcsesség van a pohárban,
Ne veszzen egy csöpp se kárban;
Derüljön ki minden homlok;

Édes mámor, rózsafellep,
Szívet és főt mely ha ellep,
Múltat, jövőt elfelejtünk;
Fölgyul a vér ereinkben,
Ifjuság kél sziveinkben,
Földi lánczát mind lehánnya,
Kedvtől támad égi szárnya;
És magasra száll fel lelkünk.

Édesebb a csók a borban,
Mely elringat jobban-jobban,
Mint a gyermeket a dajka;
S poháreségés közt a dalban
Sokkal szívesebb szólóbb hang van;
Föl a pohárt!... Végső cseppje,
Az csak a legédesebbje;
A ki józan, lelke rajta!

KOMÓCSY JÓZSEF.

A NEMES BIRI HARAGJA.

— RAJZ. —

PETELEI ISTVÁNTÓL.

A kutya ugatott kinn s Biri kisasszony felült az ágyában.
Figyelt s azt mondta halkan, csodálkozva: «Ismét», és ovatosan fölkel.
A nesze a homályos nagy szoba szögletéből valaki megszólalt: «Miért kélsz fel, néni?»
«Aludj Edith — mondta csöndesen — semmi baj.» Nagy kendőjét magára öltötte, nesz nélkül ment végig a nagy szobákban s kilépett a tornácra!

Halvány lilaszínre festette meg a felkelő nap a faluval szemben nyugovó hegyeket s fehér fodrok csuszszantak végig a tiszta kék bolt. A hűvös őszi levegő miatt összefogta Biri szorosan a kendőt sovány nyakán.

Minden csöndes volt körül, egy levél sem mozdított a félhomály a tornáczeval szemben

pihenő cselédházban úgy nyugodt, mint álom az alvón), csak a kutya ugatott csuful s ugrott a kert léczes kerítésének.

Biri ovatosan húzódott tova a fal mellett s halkan szólította a kutyát.

A cselédház ablakán a szolga vigyázva nézett ki s álmosan dünnyögte: «Ni mi, a kisasszony szilvatolvajokra leseget. Jobb lenne bizony, ha pihentné ilyenkor a vén csontjait, mert ha felszegi legények mulatnak a kertben, azok megkollintják.»

Biri kisasszony körülnézett s ajakáról halkan lebbent el: «Harmadik reggel, harmadik-szor jár az az alak a kertben...»

A fű teljesen nedves volt. A bő harmattól úgy csillogott, mint a meszebeli üvegmező, melynek csak gyémántpatkós tápus állhat meg.

A léczes kertkapu előtt szemben a házzal egy nagy fekete foltot taposott valaki a harmatos gyepeken s a bokrok közé fel a hegynek egy fekete szaladt. Ember lábnyoma vágta azt a csikot.

Biri ovatosan nyitotta meg a kertajtót s a porondos ösvényre lépett. Egy eléhajolt mogyoróbokor vizes leveleivel megütötte az arcát, mintha mondta volna: «Figyelem». Biri megnézte idegenül s aztán a letaposott fűből formált szalagon futott tova a szeme. A dombtetőről nagy fenyők néztek le a völgyre, melyeknek alja kopár volt. Ott elveszett a nyom. Ugy tetszett azonban, mintha egy testük mögött valami titok lenne, mintha valaki rejtőzködne ott fenn s merőn ügyelné Biri.

Csupa titok volt egyébiránt az egész kert. A hajnal szenderegése fél álom, melynek ébredtével vihar lesz-e? napfény-e? Ki tudná. A káposztafaj — a mint levelei szorosan, fényesen, simán borulnak egymásra — csupa rejtély. Féreg emészti-e belül vagy épség dagasztja: ki sejtethetné? A mák kopogó feje inog a szellőben. Be van zárva. A déliglító szorosan szedi ránczba lilaszín ajkait, a bokor ágai egymásra hajolnak, levél levélen pihen...
Csupa hallgatás, csupa titok. Ingerli Biri ez a némaság s szaporábban indul a hegynek a fenyves felé, minthogy azoknak a háta mögött az ő élete titkának kell rejtőznie. A kavicsos ösvény ropog lábai alatt, a porond sikit, mintha fájna neki a teher.

Mikor felér a dombra, tisztán látja a férfialakot, ki egész nyugodtan halad le a völgybe. Kissé bicezent a jobb lábára, hanem azért könnyedén veti át magát a sövény-kerten.

Biri megáll, összeszorítja az ajkát s merőn néz utána.
Alant az udvar élénkül.
A cselédházból nyulánk fiatal parasztleány jön ki s bekopog a végső ablakon.

«Ki az?»
«Én vagyok, Jóska vagyok. Kelj fel Klára, mert a kisasszony már kinn kódorog a kertben. Szilvatolvajokat leseget»...

«Azt is elvetté a Jézus — szól ki egy álmos hang. — Nem is fehéremp a».
«Azért fiu leány... Ugorj csak Klára, mert itt csikordul meg mindjárt a nyelve a füled mellett.»

Aztán a leány is kijön, nyujtozódik, rávág tenyerével a Jóska legény vállára, ásit s indulnak kézenfogva a majorság felé.

Biri csak áll a hegyoldalon s vékony ajaka közül halkan rebben ki az eltávozó alak után:
«Ki vagy?»

Valószínűleg kiáltás akar lenni ez a két szó, de csak sóhajlás lett.

Majd visszatérül s körülnéz a nyomok után, «Itt járt», sugja, s boldog mosoly derít föl ránczos arcát.

A nap beküldi sugárszállait a hajnalba s

világosodni kezd. Madarak pityegnek s egy helytt a sűrű mogyorós előtt a nagy macska lapul meg, vágó tekintettel lesve az ágak közt csi-csergő verébre.

Biri rádob egy követ a leleskedőre.
Aztán kerülőt tesz s a hársos szélében, a hol a Nemesek csontjai pihennek ahantok alatt, egy nagy rózsától kerül meg.

Sovány ujjaiával végig simogat két bimbót, s halkan mondja:
«Még ezek is kinyilnak. Egy sem fergesedik meg az ő fáján.»

Kissé megborong a hidegtől s szaporán megy a régies nagy ház felé. Azt lehetne hinni, hogy nem lát, mert a cselédek mellett megy el és nem szól semmit.

«Jé Klára — fakad ki a csodálkozás a legényből — nem pilitél a malom. Láttál ilyen csodát!...»

Óvatosan, gondolkozva lép be Biri kisasszony a szobába és halkan mozog. A világosság előnti a régies nagy cserfa-butorokat s az ágyban szenderegő fiatal leányt, ki a lépések neszére felnyitja nagy fekete szemének takaróját.

A karjait elnyujtja, puha ajkait kelletlen mosolyra vonja s kéri:

«Hol jártál néni ilyen hajnalba?»
«A kertben Edith. Álmos vagy?»

«Nem, — feleli elnyujtva (ugy hangzik, mintha «igent» mondana) — de mit keressz te a kertben? Olyan jó itt benn.»

Biri kisasszony nem felel. Matatgál s önkénytelenül nyilik szóra az ajaka:

«Ki is lehetett volna más?»
«Szóltál valamit, néni?»

«Én?»
Szeme rátéved Edithre s ott is marad.

«Te beszélsz magadban, néni...»
«Hogy beszélnek?»

Megsimogatja a homlokát Biri kisasszony s kicsattanva mondja:

«Ne figyelj réám.»
Ingerült lesz, kimegy a szobából s becsapja maga után az ajtót.

Mindenben rendetlenséget lát ott kinn, mindenütt hibát kap. A férfi nép rest, rosszindulatu, dologtalan — a kivel folytonos a vesződés. Dologtalan és csaló. Mindenben csaló. Arra tartja az asszonyt, hogy legyen a kit kinezzon, gyötörjön.

Soha sem állhatta egygyét sem Biri kisasszony, azt tudja mindenki, sőt távol tartotta magától az egész fajzatot, nem titkolva megvetését.

A Nemesek ősrégi kuriáján egyedül élt, mint utolsó maradéka a híres, erős, nagy családnak, melyből az egyik Róbert királyt fedte testével a Havasalföldön, a másik Kemény Simon oldalánál harcolt a Kenyérmezőn, a harmadik Apaffi urannak volt édes jó tanácskozó társa.

A nagyteremben, hol egyszer öreg Rákóczi fejedelem mulatott át egy éjszakát kíséretestől, a régi székben, melyet «Uram székének» hív azóta minden nemzedék, beléretette kicsi testét Biri s büszkén mondta a kérdezőnek.

«Nem kell férfi mellém, van erőm, hogy megálljak a magam lábán. Utálom mindnyáját...»

Gyermekkorában sem állhatta. Egyedül a szomszéd kistelkes Berkes Bence fiával ha játszott, ezzel is tán csak szánalomból, mint-hogy Simon beteges, gyenge fucska volt s a mellett még bicezentett is a jobb lábára. Azt lehetett tenni vele, a mit az ember akart.

Ugy látszott, irigyelte Biri, hogy mikor anyi hitvány ember lehet férfi egyedül, anyi arra méltó között őt tette nővé s sors. Untalannul hallhatta: «Ki tartsa fenn a Nemes családot? Ki? Hát senki-e Nemes Biri?»

Haragudott minden férfira — de Simonra miért haragudott volna. Simon gyengébb, szemérmesebb volt minden leánynál. Csak kérni tudott s engedelmeskedni. Átkiáltott utána, ha elmaradt reggelenként s haza kergette, ha megunta.

Egyszer aluva lepte meg. Ráhajolt, megcsókolta a homlokát s azzal hajrá! futni kezdett a hegyen föl. Simon beiegett utána, s ott maradt a fenyőágak alatt, vággyal nézve a leányra, ki mint a mokus úgy kuszott fel a fára.

«Gyere le, édes Birkém, gyere le hozzám, kedves Birkém.»

«Te férfi, te gyáva, — kiáltotta le megvetéssel Biri — jöjj ide, ha tudsz.»

«Ne kinezz, Biri — riadt fel a gyermek — ne merészelj kinezni.»

«No hát — rikkantotta Biri s egy ugrással a földön volt — no hát hadd lássalak, te hős. Mersz-e hozzám nyulni. Te férfi!»

Hitvány a férfi. Simon is az. Játszani jó volt, de rá sem nézett, rá sem gondolt azután Biri, hogy az a botrány esett, a min az egész falu kaczagott.

Már akkor nagyok voltak s vakációra jött haza Simon a városból, hol az iskoláit végezte. Egy délután nagy zörgéssel robogott egy városi szekér be a Berkes Bence udvarába s valami czifra dáma ugrott ki belőle, ölében egy csipkés pólýába takart leánykával:

«Ez a Simon urfié, — mondta szemtelenül, — ott felejtette a városban.»

Valami kellner-leány volt s majd elrepült a sok csipkétől meg a szalagtól, a mi a köntösén libegett.

«Edithnek hívják — mondta a babára mutatva, ki mosolygott, — ugy-e szép név? Én választottam.»

«Az én fiamé, az enyéme — kiáltotta az öreg Berkes. — Hazug a nyelve a kisasszonynak... Az én csendes jó fiamé.»

«No hát — felelte hegyesen — botlott az a csendes fiu. Van törvény még, ha bennem kételkedni tetszik.»

«Ide Simon, ide, — rikoltott az öreg — nézd, hoztak neked valamit. Kell-e?»

Simon dadogott, az udvar megtelt kíváncsiakkal s a kert korlátjánál ott állt Biri is.

«Szót na, hangot na, — könyörgött az öreg. — Hadd halljam, mit mondsz?»

Biri élesen kaczagott fel, futva futott végig az ösvényen, haza a Nemes kuriára.

A férfi!

Kitanulhatatlanul hitvány mindegyik. Nem is akart Biri tudni rólok. Csak ugy hallotta, hogy Simon eltűnt, hogy Edith ott maradt az öregnél, s esztendőnk multával azt, hogy a Berkes Bence gazdasága pusztul, mert a vén ember nem győz eleget keresni... «Zsarolják — azt mondták, — zsarolja az a kisasszony.»

Ugy véletlenül történetelt csak, hogy egy csendes este ott látta meg Biri az összeesett vén Benczét, kit kézen vezetett egy gyűgyögő beszédes leányka.

«Szép ez a mi leányunk» — mondta Biri s oda ment Bence mellé. Kissé reszketett szokása ellen a hangja.

«Árva — dadogta az öreg.
Birin halálos sáppadság futott végig.

«Árva? hát meghaltak az övéi?»
«Hirt sem hallottam soha Simonról. De senki sines, ha én meghalok.»

«Hát én, Bence bácsi», mondta halkan Biri, «hát én?» — de felkiáltott és elkapta a kezét, mikor a vén összeesett ember csókját érezte rajta.

Aztán teltek az évek, s ha azt kérdezték Biritől: nem unja-e egyedül élni abban a nagy bolond házban, rá mutatott Edithre s felelte:

«Egyedül? Hát az én leányom.»
Mindenkhez rossz volt. Haragos és veszedő, a kit minden sért, a ki mindenkit sért, — egyedül Edithhez gyöngéd.

A mig kérők kopogattak az ajtaján, csufolkodott velök. Meghallgatta érzelmes gagyogásaikat s szemük közé nézett s kérdezte: «Aztán?»

Ugy felkapta begyesen ennek a szónak a végét, mintha mondta volna: «Aztán mit adsz te cserében azért, a mit tőlem kérsz, te férfi?»

A kérők is elmaradtak s Biri egyedül töltötte a napokat, egyformán mindegyiket. Néha benézett a nagy terembe, bele rejtette kicsi termetét az «Uram székébe», melyben egyszer öreg Rákóczi pihent s az ősrégi képeket nézte. Ha valaki lett volna körülötte, hallhatta volna, mint sohajt fel s mint sugja kérve, a falról letekintő hatalmas alakoknak: «Haraguztok-e rá? rosszul tesztek-e?»

«Mit vár — mondták az emberek — miért olyan utálatos? Bolond!»

Az! Minden erről beszélt.

A kicsi levelű kőrís mikor rázta ágait a tornácz előtt, mintha csak a fejét csóválta volna rosszalólag; s a nap mikor rá nézett, mintha csodát jőne látni, ugy bámulta, a madár ha csipogott, mintha csak neki szólt volna, mondván: «Bolond vagy, bolond te is Biri.»

Ingerült volt. Haragosan ment be a szobába s cél nélkül baragolt a szobákban.

Edith még ott feküdt a párnák között. Két karját olykor felemelte s kelletlen, unalmas hang szaladt ki nevelés puha ajkai közül. Tele volt kéjézzel a lehellete, a mint szívta az üde levegőt s a szeme megvillant egy-egy perczre. Bőre alól csakhogy ki nem serkent a piros vér s puha kezé rátévedt, végig simult olykor gömbölyű nyakán s mellén.

Biri hosszasan nézte el. A fejét tagadólág rázta meg és sugta: «Nem a Simon vére, nem a Simoné.»

Kinn az udvaron szekerek döcögtek, emberszó verte fel a csendet. Biri idegesen fogta át csontos kezével homlokát. «Mindent elfelejtetek — mondta. — Átok az, ha káprázatot lát az ember s elmúlt idők emlékeit sejtí mindenütt. Átok, bolondság...»

Ott kinn a kender rakták fel szekerekre s asszonyok zajongtak emelve a nyalábokat s gyermekek futkostak, kiabáltak. A béres rá rivalt az ökreire s egész karaván indult el minden teherrel. A fordulónál, mely a kenderázató tóhoz visz, csattintott ostarával a szolga s az asszonyok vidám énekbe kezdtek.

Az utolsó terhet a Jóska legény rakta. A szeretője mellette állott s elég hallhatóan mondta neki: «Tubám, te az én szerkemre ülsz.» Egy-más mellé telepednek a hosszú kenderszálakra, s nevetnek, bárha egy szót sem szól egyikük sem.

Biri felsóhajlt és elfordul. Aztán magára vet, a miért sóhajtott, és haragszik mindenre.

Idegesen unszolja Edithet a fölkelésre s késszül ki a kenderázatóhoz.

«Te is jöjj Edith. Sétálunk; a fejem fáj.»
A nap még nem szárította fel a harmatot, mikor megindulnak; a fűszálak hegyén ragyognak a vízcsöppek; s a lehullott fényes sárga falevelek csillognak a napfényben.

Edith előre futkos s virágot tép. Néha szemébe néz Biri kisasszonynak s aztán megszólal:

«Mi lélt téged, néni? Te nem beteg vagy, hanem bánatot van?»

A szél megingatja a faágat s lesuhog a haló levél. Edith kaczagva dudolja:

«A hol én elmegyek, ott a fák is sírnak, Gyenge ágakról a levelek hullnak.»

Aztán csengő hangon csattogja:

WILLIAM EARLE VEZÉRNAGY. WILLIS TÁBORNOK. SIR ARCHIBALD ALISON VEZÉRNAGY. SIR EDWARD HAMLEY TÁBORNOK. CONNAUGHT HERCEG VEZÉRNAGY. SIR JOHN AYDE TÁBORNOK, TÁBORI FŐNÖK ÉS ALVEZÉR. SIR GARNET WOLSELEY TÁBORNOK, FŐVEZÉR. SIR EVELYN WOOD VEZÉRNAGY.

AZ ANGOL SEREG VEZÉREI AZ EGYIPTOMI HADJÁRATBAN.

«Hulljatok levelek, rejtsetek el engem. Mert az én édesem mást szeret, nem engem...»

«Edith, Edith, — feddi Biri, — illik-e hozzád ez a láрма. Mit mond a ki hallja?»

«Hát bánom én, néni. Aztán ki hallja itt?»

«Nézd csak, — mondja vigan, — ugy-e «férfi hűségnek» hívják ezt a virágot s ugy-e azért néni, mert elröppen millió felé, ha megfúvom.»

Teli szedi kezeit a békavirág pehely lapdáival s egész felhőket szór szét belőle a légbe.

Aztán megállítja Biri kisasszonyt s ünnepélyes fontoskodással szónokolja:

«Temersünk, néni. Oda e virágnak a hűsége; testét átadja Edith az enyészetnek.»

Kaczag s egyenként dobja be a békavirág fonyadt szárát az út mellett futó vizes árokba.

«Bolond vagyok, ugy-e néni. Haragszol érte?»

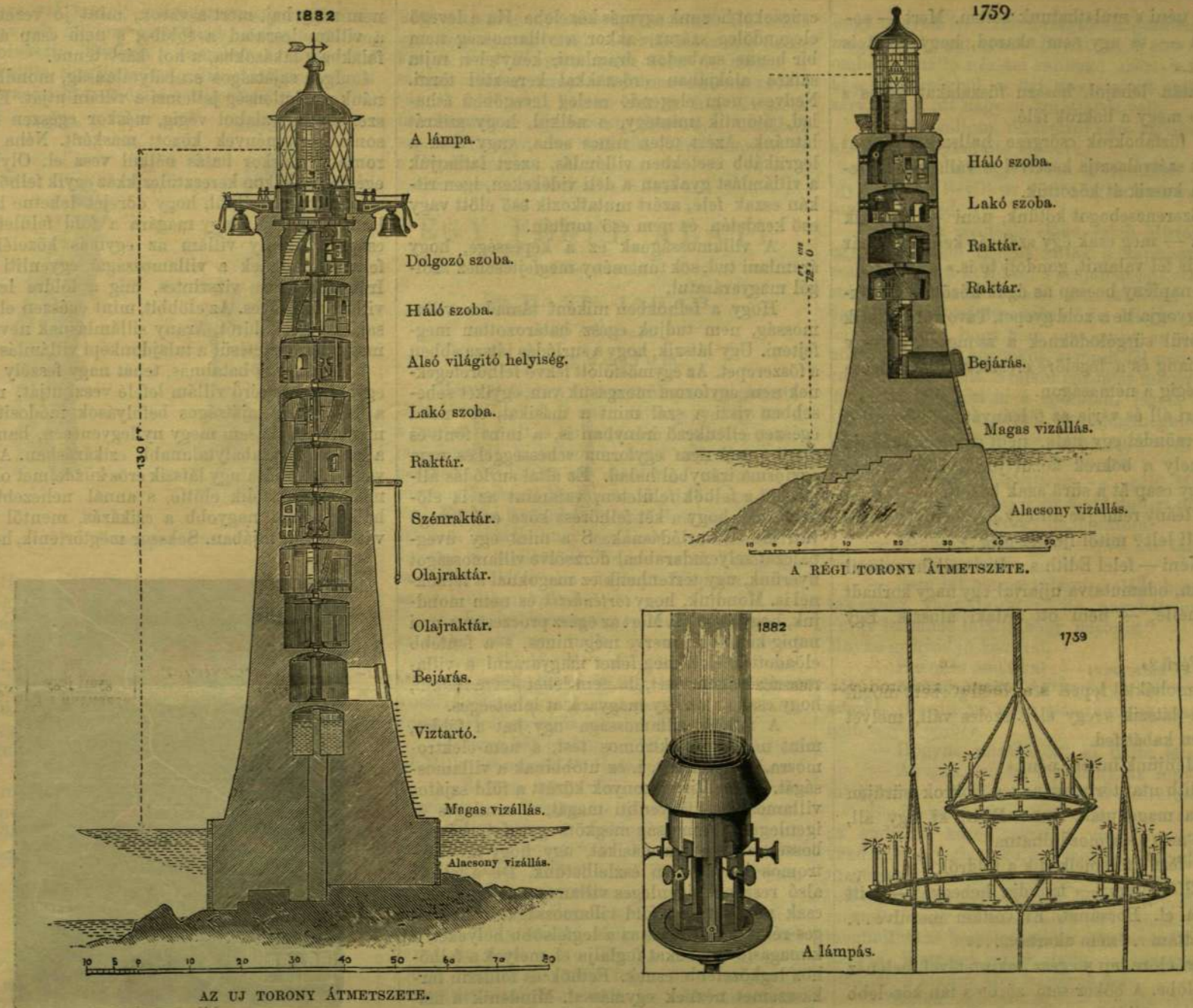
Az ut szűkül s egy mellékösvény visz be a tó körül nőtt fűzesbe.

Edith kitér a szekérről s futni kezd a fűzes felé. Csalogatólag tekint vissza a néni felé, kezét kérve teszi össze s hizelgőleg dünyyögi:

«A kedvemért néni erre jössz te is. Oda érünk a tóhoz itt is. Ne szólj na — folytatja kaczerkodva, — tudom, azt akard mondani, hogy nagy leány vagyok s nem illik a semmis-kedés. Dehogyan vagyok nagy. Miért legyek? Hát van-e hasznom belőle, ha nagy leszek. Légy te

AZ EGYIPTOMI HÁBORUBÓL. — AZ ANGOL LOVAS TESTŐRŐK MEGTÁMADJÁK AZ ELLENSEG ÁGYUIT.

AZ EDDYSTONNEI UJ ÉS RÉGI VILÁGÍTÓ TORONY.

is kicsi néni s mulathatunk ketten. Mert — so-hajt fel — te ugy sem akarod, hogy mást is lássunk.»

Aztán lehajol, hosszú fűszálakat keres s beljebb megy a bokrok felé.

A fűszálak csörgése hallszik, a mint ágaikat szétválasztja kezeivel s vállalaival előre-hajolva fúszik át közöttük.

«Serencsebogot kötünk, néni — hallszik a szava — még csak egy szál sál kell. Én már tettem is fel valamit, gondolj te is.»

A napfény becsap az ágak között s foltokban ragyogja be a zöld gyepet. Távolról hallszik a tó körül sürgölődőknek a zsongása, egy-egy madárhang és a legelőre eresztett állat bögése bong végig a némaságon.

Biri áll és várja az ő leányát.

A csöndet egy halk, ijedt sikoltás szakítja meg, mely a bokrok közül jön s Biri mánt a szél, úgy csap át a sűrű ágak között.

A leány remegve áll egy helyben.

«Mi lett? mitől ijedtél meg?»

«Néni — felel Edith s a Biri vállához simul szorosan, odamutatva ujjaiával egy nagy korhadt fűzfa mellé, — néni ott valaki aluszik. Egy férfi.»

«Férfi?»

«A moháktól lepett üres belü gorbefa mögöl két láb látszik s egy elég széles váll, melyet szintelen kabát fed.

«Menjünk innen, néni.»

Edith utat tör magának a bokrok sűrűjén s huzza maga után Nemes Birit, ki úgy áll, mintha meg sem mozdulhatna.

A «férfi» fölemelkedik a földről.

«Elfáradtam, — mondja hebeve — s itt aludtam el. Bocsnát. Ki voltam merülve... nem tudtam... nem akartam...»

Biri előre lép s egész tekintetével belenez a beszélőbe. A bokor sem zörög s tán közelebb jött az ég a földhöz, mert nyomását, súlyos terhet érezni véli mindenki.

Biri kisasszonynak az ajaka remeg:

«Mért, mért jött?» sugja.

«Nem akartam, — mondja alázatosan kérve a férfi hang, — de sokat szenvedtem s sokat akartam elmondani. Azt hittem, el is felejtettek már. Akkor, akkor — nem mertem szólni, nem mertem a szeme elé kerülni, de sokat szenvedtem s nem veszhettem úgy el, hogy ne lássam még egyszer.»

Biri kinyújtja mind a két kezét.

Edith megfogja s ijedten szól:

«Mit csinálsz, néni? Hát ismered-e ezt az embert, hogy kezét adsz neki?»

Nemes Biri ráborul az ő leányára s rebegi: «Réd vártam, az apádra, Edith»... Aztán visszafordul s minden boldogsággal, a mi a szívében át szöb a férhet, mondja a lesütött fejű alázatos férfunak, Berkes Simonnak:

«Réd vártam...»

VALAMI A VILLÁMLÁSRÓL.

A lefolyt nyár rendkívül gazdag volt zivatarokban. Az egész augusztusban alig volt nap, mikor az ország egyes vidékeiről nem érkeztek volna hírek nagy égiháborúk felől, maga a főváros többször volt azoknak színhelye. A hónap utolsó vasárnapján (27-én) egy egész lefolyásban rendkívüli vihar dúlt vidékén, mi alatt a környék szőlőinek legnagyobb részét elverte a jég, s magának a fővárosnak területén több helyütt beütött a villám. Nehol magas kiálló csúcsok vonzótták, máshol nagy tömegű fém birtatással, olykor ki sem lehet mutatni, hogy miféle viszonyok befolyásolták utjában.

A villám tudvalevőleg azon szikrából áll, mely által a felhők és a föld ellenkező villámosságát kiegyenlítődik. A villamos gép ugyanolyan szikrát ad, ha ellenkező villámossággal telt

csúcsokat hozunk egymás közelébe. Ha a levegő elegendőleg száraz, akkor a villámosság nem bír benne szabadon áramlani, kénytelen rajta szikra alakjában erőszakkal keresztül törni. Nedves, nem elegendő meleg levegőben áthalad, átömlik mintegy, a nélkül, hogy szikrát látnánk. Azért télen nincs soha, vagy csak a legtrikább esetekben villámlás, azért láthatjuk a villámlást gyakran a déli vidékeken, igen ritkán észak felé, azért mutatkozik eső előtt vagy eső kezdetén, és nem eső múltán.

A villámosságunk ez a képessége, hogy áramlani tud, sok tünemény megfijtéséhez szolgál magyarázatul.

Hogy a felhőkben miként támad a villámosság, nem tudjuk egész határozottan megfijteni. Ugy látszik, hogy a surlódás játsza ebben a főszerepet. Az egymásfölköt fekvő felhőrétegeknek nem egyforma mozgásuk van, egyiket sebezzen viszi a szél mint a másikat, sőt néha egészen ellenkező irányban is, a mint fönt és alant a szél nem egyforma sebességgel és nem egyforma irányból halad. Ez által surlódás állhat elő a felhők felületén, valamint az is előfordulhat, hogy a két felhőréteg köze eső levegő van kiteve surlódásnak. S a mint egy üveg-pálcát selyemdarabbal dörzsölve villámosságot nyerünk, úgy történhetik ez magoknál a felhők-nél is. Mondjuk, hogy történhetik, és nem mondjuk, hogy történik. Mert az egész proccszus mai napig kéllőleg ismerve még nincs, s a fentebb előadott módon meg lehet magyarázni a villámosság keletkezését, de nem lehet azt mondani, hogy csak ez az egy magyarázat lehetséges.

A felhők villámossága úgy hat a földre, mint minden elektromos test, a nem-elektromosra. Felbontja t. i. ez utóbbinak a villámosságát. Normális viszonyok között a föld sajátos villámossága kiegyenliti magát, a semleges és igenleges villámosság megköti egymást, közönbössé teszi egyik a másikat, úgy, hogy mi elektromos hatást nem észlelhetünk. De a felhők alsó részének igenleges villámossága egyszerre csak megosztja a föld villámosságát, a nemleges részt kiválasztja, az a legfelsőbb helyeket, a kimagasló csúcsokat foglalja el, melyek a felhőhöz legközelebb esnek. Felhők és földszin farkasszemet néznek egymással. Mindenik a másik felé akar törni, csupa feszültség a kettő között minden.

Olykor békés uton történhetik meg a kiegyezés. A levegő nagy foku nedvesség mellett áramlást enged a villámosságnak, s erőszak, tehát beütés nélkül foly le az egész proccszus. Kiálló hegyes csúcsok nagyon alkalmasak reá, hogy ez az áramlás végbe menjen. Tornyakok, házak tetői, de különösen hajók árboczaiknak hegyei gyakorta fényedni látszanak sötét éjszakákon, a miatt, hogy a villámosság kiáramlik belőlük a felhők felé. A hajós nép rég ismeri e tüneményt, mely tengeren a miatt gyakori, mert a tenger fölött a levegő rendszeren elegendő-

Szt. Almers tüze egy ház tetején.

leg nedves. Szt. Almers tüzeinek nevezik. Előző igen gyakran nappal is, de gyöngye világa a napfény mellett ki nem vehető.

Magok a vilámhárítók arra valók, hogy ezt az áramlást lehetővé tegyék. Finom hegyüknek kell lenniük, mert ez teszi lehetővé az áramlást. Azért készítik a vilámhárító hegyét olyan fém-ből, a mely a levegőn nem kopik, nem rozsdásodik. Sokszor megmaranyozzák. A tompa végű vilámhárítón nem tud a villámosság ömleni, hanem mint kiálló csúcson nagy feszélyt képez. E pont felé a felhők villámosságát jobban vonzattik mint más pontok felé, s az ily tompa végű vilámhárítóba gyakran üt belé a villám, nem hogy elkerülne azt. Ha a vilámhárító máskülönből jól van csinálva, ez

nem nagy baj, mert a vason, mint jó vezetőn, a villám leszalad a földre, s nem csap át a falakba s lakásokba, a hol kárt tenne.

Igen sajátosság szabálytalanság, mondhatnánk rendetlenség jellemzi a villám útját. Egyszer így fut valahol végig, máskor egészen hasonló körülmények között másként. Néha öl, rombol, máskor hatás nélkül vesz el. Olykor egész éjszakákon keresztül cikáz az egyik felhőből a másikba, a nélkül, hogy dörjést lehetne hallani, a nélkül, hogy magára a föld felületére csapna. Az ily villám az egymás közelében fekvő felhőknek a villámosságát egyenliti ki. Irányára nézve vízszintes, míg a földre leütő villám függőleges. Az előbbi, mint egészen elütő sajátosságokkal bírót, Arany sillámlásnak nevezi, megkülönböztetésül a tulajdonképi villámlástól.

Mikor egy hatalmas, tehát nagy feszélyt kiegyenlítésére törő villám lefelé veszi útját, már a levegőben sajátosság befolyások módosítják menetét. Sohasem megy nyilegyenesen, hanem a lehető legszabálytalanság cikázásban. A levegő ellenállása úgy látszik erős küzdelmet okoz neki, megsűrűdik előtte, s annál nehezebben halad, annál nagyobb a cikázás, mentől tovább haladt útjában. Sokszor megtörténik, hogy

Kettő vált villám lecsapása.

kettő válik az ellenállás következtében, az eredetileg egy villámnak egyik ága ide, a másik amoda üt be. Ilyen jelenség különösen a délibb fekvésű vidékeken jön elő többször — a hol a villámlás maga is gyakoribb — de előzőn a mi vidékeinken is. Sőt előző az is, hogy a villám nem két, de három ágra oszlik széjjel. Így pl. Schlezwigben Wewelsfleth mellett 1877-ben egy ugyanazon villám három egymástól távolabb eső malomba ütött bele, s mindhármát fel is gyújtotta.

A villám feltétlenül gyújt, ha gyülekező és égni képes testeket ér. Az általa fejlesztett hő-ség igen nagy. Már az az igen kicsiny feszély-lyel bíró villamos szikra is, melyet a mi elektromos gépeink fejlesztenek, elegendő arra, hogy robbantásoknál általa gyujtsák fel a puskaport, vagy más durranó szereket. A természet hatalmas villámzikrája pedig még nehezebben gyujtható nagy fatömegeket is lángba borít. Az, hogy a nagy közönség megkülönbözteti a gyújtó mennykővet a száraz mennykőtől, s ez utóbbiról azt tartja, hogy nem gyújt, csak a kellő ismeret hiányának a jele. A közönség ugyanis villámok közé sorolja a tűzgyölyöket vagy holdokat is, pedig azok egyszerű kövek, melyek a magasból aláhullanak, s a levegővel való érintkezésük által surlódás állván elő, megmelegsznek, kigyulnak. Ezek felhőtlen égből is aláesnek ép úgy, mint felhőből, s nagy dörj között érnek a földre, hol anyaguk megtalálható, a villámnak pedig nincsen anyaga.

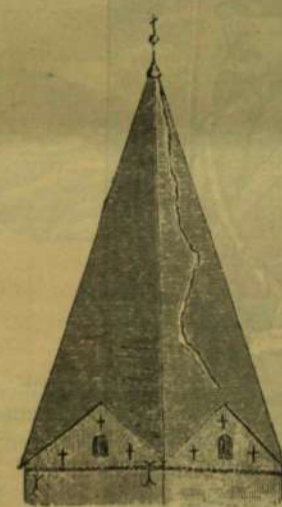
Ha a villám nem gyülekező, de olvadá-kony testeket ér, azokat megolvasztja. Villám-hárítók vasvezetéke olykor egészen összeolvad hatása alatt, ép úgy mint a villamos gép szikrája is megolvasztja a vékony sodronyt, ha keresztül ütöttik rajta. Erős villámütés a szobák összes fém tárgyait képes összeolvasztani, sőt a tornyak harangjait is. Képzelné lehet, hogy mily nagy hőseget kell ahhoz kifejtenie, hogy ezt megtehesse. Sőt a hol a földre fut be, megolvasztja magát a kovareztot is. Villámütés után többször találni a földben lyukakat, vagy in-

kább csöveket, melyek üvegszerű anyagból állnak, s oly módon képződnek, hogy a villám megolvasztja utjában a homokot, s üveget képez belőle. Egy ily csövet rajzban is bemutatunk az olvasónak, természetesen nagyságában.

Villámcsapás után.

Ha a villám oly testekbe üt bele, melyek nem gyülekezők, nem olvadákonyak s a villámosságot nem jól vezetik, annak ellene állnak: akkor utja még nagyobb szabálytalanságokat mutat, mint máskülönb. A nyers fát a legsajátosabb módon hasogatja össze-vissza, a nélkül, hogy azt képes lenne meggyujtani. Olykor egész belsejéig hatol, ketté repeszi, más helyen ismét csak felületét érinti, s héját hantja le. A cseréptetőkről — melyeket szintén nem bír meggyujtani — lehányja a cserepeket, még pedig hol az egyik oldalon, hol a másikon. Repedés mutatja az utat, a melyen elhalad. A falakat össze-vissza repeszi olykor, máskor áthatol rajtok, a nélkül, hogy nagy kárt tenne

Villámcsapás egy templomtornyon.

bennök. Az épület szobáiban össze-vissza barangol, az egyik embert leüti, — a másik, a ki közvetlen mellette állott, épségben marad.

Ujabb időben a nagy városokban fölvetették azt a kérdést is, hogy a telegraf-drótok, valamint a telefon-vezetékek, melyek a házak falain haladnak el, nem eszkozi-e azt, hogy a villám ilyen házakba könnyebben bele csapjon, nevezetesen pedig akkor, ha a villamosáram é vezetékekben működésben van? A tapasztalat azonban azt mutatja, hogy ettől nem igen kell félni, kivált ha a vezetékek úgy vannak berendezve mint Budapesten, hogy a házak alacsonyabb részein vannak megerősítve, és nem a tetők fölött, a legmagasabb helyeken, mint a hogy az máshol, p. o. Berlinben van.

A dörj, mely a villámot kíséri, a levegő megrázkódtatásából származik. Az átsapó szikra rázkódtatja meg a levegőt. Maga a villamos gép kicsiny szikrája is hallat egy kis szerceget, olykor kisebbeszerű pattanást. A villám szikrája erejének megfelelő mértékben rázza meg a levegőt. Sokszor a közelálló is megéri a levegő rázkódását, nemcsak hangját hallja. A múlt hó 27-iki vihar alatt egy villám közel lapunk szerkesztőségéhez csapott le, s irodánk nyitott ablakában éreztük a pillanatnyi levegőnyomást.

Hogy a villám mily távol esett le, meg lehet tudni abból az időközöb, mely a villám-lás és dörj között elmúlt. A hang 330 méternyi

utat tesz meg egy másodperc alatt. Ha tehát egy másodperc mult el a villámlás és a dörj között, ép 330 méternyre ütött le tőlünk a villám. Félsszer annyi idő félsszer akkora távol-ságnak felel meg, kétszer akkora idő kétszeres távol-ságnak és így tovább. Közvetlen közelből úgy szólva egyszerre veszszük észre a hangot és a fénytüneményt.

EGY FEDÉL ALATT.

ANGOL IRÓKÉNY.

Irta **PAYN JAKAB.**

XVII. fejezet.

Bonyodalom.

Másnap távirat érkezett Mayne megbízottjától Marseilleből. Ő éppen Györggyel együtt a a paplakon volt, a hol a három fiatal férfi gyakran összeült, a halcombe-halli dolgokat megbeszélni. Millicent azt ajánlotta: vigyék el a sürgönyt azonnal Mayne urnak; de a meggondolóból Evelyn nem akart a paplakra menni, sem azt nem akarta, hogy úgy lássék, mintha Milly keresné a találkozást Mayne urral. Tehát egy eselédől küldték el a sürgönyt. Tíz percz mulva az urak otthon voltak.

— Ez különös ujság, — mondá Mayne, — az ember azt sem tudja: jó vagy rossz hír-e? Ügynökömtől, Bevill uról jó. Hallják csak, hölgyeim: «Sir R. és W. ur nem utaztak el Ausztráliába, hanem visszahajóztak Angliába. Fontos. Holnap én is indulok haza.»

— Papa hát csakugyan haza jó! — kiáltott fel Milly örömmel. — Holnap talán itt is lesz! — Sajnos, hogy nem maga jó, — mondá Gresham. — Evelyn is gondolkodóba esett. De a Milly öröme is csakhamar megcsappant, mikor György hozzá tette:

— Ha sir Robert haza jó, félek, Mayne, hogy őnt el fogjuk vesztelni.

Mayne igenlőleg intett. A leányok nem értették, hogy miért? Milly szerette volna kérdezni, de nem merté. Evelyn meg volt gyözdve, hogy papa nem fogja őket meglepni, hanem értesíteni jöveteléről. De miért nem tette azt mindjárt Marseilleből? Az egész dolgon bizonyat a rejtelvesség homálya borongott. Gresham meg volt gyözdve, hogy ez ismét a Walcot műve; de mi czélja lehetett vele? nem tudta elképzelni. Mindnyájan osztoztak a Mayne nézetében, hogy Bevill urat jó lesz ide rendelni, hogy adjon szóbeli felvilágosításokat. Ezt lady Arden is helyeselte, csak azt nem akarta, hogy az ügynök a kastélyba jöjjön, mert nem óhaj-totta ezáltal mintegy szentesíteni a férje körül folytatott kémkedést. Azért abban állapodtak meg, hogy Mayne ur Mirtónba idezi Bevillt s ott kérdezi ki arról, a mivel ő maga bizta meg.

Lady Arden először örömmel s megújuló reménnyel üdvözölté férje megváltozott szándékának s Angliába visszatérésének híret; mert azt hitte, hogy férje megbánta eltávozását s újra visszatér családjá körébe. De a mint a napok teltek, a nélkül, hogy sir Robert hírt adott volna magáról, reményei csakhamar aggodalomra váltak; s mikor értesült, hogy Bevill ur megérkezett Mirtónba, alig lehetett visszatartani, hogy oda ne menjen s személyesen is meg ne hallgassa értesítését. Végyre is György és Mayne csak maguk mentek el s Dyneley Halcombe-ban maradt a nőkkel, hogy őket vigasztalja s bátorítsa.

— Igazán, — mondá a lady, — ha valakit vigasztalni s bátorítani kell, ehhez senki sem ért jobban mint Dyneley ur; nemde Evelyn?

— Én Dyneley urat mindig jó és derék embernek tartottam, — felelt Evelyn kitérőleg.

Dyneley ur valóban nagy optimista volt s mindig talált, bármely dolognak, valami jó és biztató oldalát. Ellenkezőleg két barátjával, kik — kivált ha Walcot volt a játékokban — mindenben a legrosszabbat tették fel s ezer okot találtak az aggodalomra. Mikor ketten a kis kocsi-ban ülve Mirtón felé hajtottak, természetesen mindig erről beszéltek.

— Azt hiszem, — mondá György, — ez az ember megöli bátymat. Valami zsákutezába, félreess zugba esalta be s ott talán meg akarja mérgezni.

— Nem vonom kétségbe a kedves Ferdý bácsi készségét, — mondá Mayne, — de nem teszem fel róla, hogy egyenesen gyilkolni merjen. Annál sokkal jobban félti a bórét. Biztosítalak,

hogy nagyon fél a rendőrségtől. Különbben majd meghalljuk, mit mond Bevill ur. Ő éles szemű ember s önálló nézetei vannak; azért is lépett ki a rendőrségből, s úzi mesterségét saját kezére, mivel ott nagyon korlátozva volt.

— Megvallom, részemről nem szívesen alkalmaznék ilyenfajta embert.

— Örülök, hogy ebben a nézetben vagy; így legalább Bevill ur kizárólag az én szolgálá-tomban marad.

A mint a vendéglő elébe értek Mirtónban, egy szemlélődő egyént láttak a kapuban, két zsebébe dugott kezekkel s szájában egy szalma-szállal. Gresham valami kereskedelmi utazó ügynöknek gondolta volna, de Mayne sietett felvilágosítani, hogy nem más, mint az ő ügy-nöke. Egészen közönyös, semmit föl nem vevő embernek látszott. S mikor gadjáját megérkezni látta sem igen jött ki a sodrából. Egyik kezét kivette nadrágja zsebéből, gyöngön megbeczettette feje bubjára hátracsapott kalapját s egy futó, de éles pillantást vetett Greshamra.

— Jó napot Bevill ur, — szóló Mayne, leugorva a kocsirol. — Ez a sir Robert unoka-öccse, Gresham György ur, barátom.

— Mindjárt gondoltam sir, az ön társasá-gában látva őt érkezni.

— Nem lát benne valami családi hasonla-tosságot? Vagy talán az én nagybátyámhoz, Ferdý bácsihoz találja hogy hasonlít? — szóló Mayne gunyos jó kedvvel.

— Hasonló testalkat; — viszonzá az ügyn-ök, — semmi egyéb. Az az ur, a kit emliteni tetszett (Bevill ur soha nem mondott nevet), igen ügyes ember.

— Hogyne, miután őnt ki tudta játszani. — Az igaz, engem kijátszott, az tény. De menjünk be, ott kényelmesebben beszélhetünk.

Bevill ur, ha hivatása nem kényszerítette az emberek közé, szeretett visszavonulni. A vendéglő egyetlen külön szobáját foglalta le magának s oda vezette látogatóit. Ezek a nyitott ablak közelébe akartak leülni, de ő figyel-meztette, hogy az ablak alatt pad van s valaki meghallhatná beszélgetésüket. Emberünknek — mondá, Walcotot érteve alatta — lehetnek itt barátjai, a kiknek éles hallásuk van.

— Az ön emberének, — mondá György, — nincsenek barátjai, sem itt, sem sehol.

— Bocsnát, a kinek pénze van, mindennűt vannak barátjai. S ezzel betette az ablakot és a székeket a szoba háttérbe helyezte.

— Eddigi értesitésem, úgy hiszem, ismeretek Gresham ur előtt? — kérde; s midőn Mayne igenlőleg válaszolt, folytatá: — Azokra tehát nem szükség ismétlőleg kiereszkednem. Utolsó tudósításom, mint emlékeznek, az volt, hogy sir Robert nem oly komoly, beteg mint hiszik, vagy elhithetni akarják. Nos, uram, alig néhány órával később e véleményemet lényegesen módosítanom kellett. A vendéglő udvá-rán találkoztam vele s nagyon rossz színben levőnek láttam. Akkor láttam először azóta, hogy Ausztráliába utazási szándékát fölfedez-tet. Szenvedő kinézése talán lelki okokból ered-hetett, a mit abból következtettem, hogy embe-rünk karon fogva ment vele, mintha támogatná s folyvást sugdosott a fülébe. Ugy tetszett nekem, mintha sir Robert már megbánta volna elhatározását s a másik őt abban megerősíteni és megnyugtanni igyekezzenek. Mióta az «Apol-ló»-ra — ez volt az ausztráliai hajó neve — jegyeiket megváltották, nem igen hagyták el szobájokat; ebédre nem jöttek le a kózasztal-hoz. De mivel az «Appoló» reggeli dagálylyal volt indulandó, az előtti nap délutánján ők már a hajóra szállottak; de én, nem akarván feltűnni előttök s különösen emberünkkel nem akarván észrevétni, hogy velők utazom, csak esti szürkülettel mentem a hajóra s azonnal kabinomba vonultam. Mikor jóformán besöté-tedett, még egyszer kimentem a fedélzetre friss levegőt színi, mielőtt lefeküdném. Épen vissza akartam fordulni, mikor a fedélzetre vezető lépcsőn — emberünket látam óvatosan föllépdelni, egyedül, utitáskával kezében. Alig volt elég világos arra, hogy ráismerjek — de mi el egy lámpa érem rávetette világát, mig én sötétben álltam, bizonyos valék benne, hogy nem családta n. Ő a fedélzet szélén levő kor-láthoz lépett s lenézett a fél sötétbe. Én is úgy tettem, vigyázva, hogy tőle észrevetlen ho-mályban maradjak, s mit gondolnak: mit lát-tam. Egy a hajó oldalához kötött csolnakot s a csolnakban sir Robertet, köpenybe burkolva,

s összes podgyászával, úgy a hogy néhány órával előbb a hajóra szállani láttam. Csak hogy most nem a hajóhoz, hanem arról távozni készült. Becsületemre mondom: szédülni éreztem fejemet. Nem attól, a mit láttam, hanem a gondolatától, hogy ha most tör énetesen ki nem jövök a fedélzetre, hanem kabinomban maradok, — elmentem volna Ausztráliába, nem tudom hány ezer mérföldnyi utra, minden igaz ok nélkül s örökös szegényben maradtam volna, hogy magamat így kijátszatni, s a rám bízottakat így megszökni engedtem! Míg e gondolat, mint a villám cikázott át agyamon, — a másik lesietett a hajó hácsóján, a csolnakba ugrott; a következő perczben a csolnakot eloldták, az eve-

tudám, hogy azon éjjel, egy órával odaérkeztem előtt, egy kereskedő hajó indult el, Angliába, Weymouthban kikötendő, s hogy e hajóra a mi emberünk szintegy jegyeket váltott a maga és sir R. számára, épen mint az «Apolló»-ra.
— Mi az ördögért? — kérde György.
— Azt az isten tudja, s a ki tette. Én nem gondolhatok mást, mint hogy emberünk észrevette, hogy szemmel tartják, ki akarta játszani az örködöt s nyomot veszíteni.
— Bizonyos, hogy el akarja előlünk rejteni nagybátyámat. Ebben semmi kétség. Ah, a gazember! Nyakon kell őt csipnünk, Mayne, s úgy ráznunk ki tikkát belőle.
— Ahhoz nekem is nagy kedvem volna;

Tiszt az első testőrezredből. Tiszt a granátos testőrezredből.

Közlegény az első testőrezredből.

Közlegény a granátos testőrezredből.

AZ EGYIPTOMI HÁBORUBÓL. — ANGOL TESTŐRKATONÁK A HARCTÉREN.

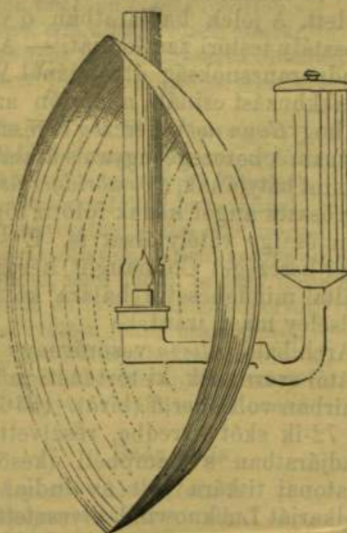
zők dolgozni kezdtek — s eltűntek szemeim elől, a part irányában.
— S hová a pokolba mehettek? — kérde György türelmetlenül.
— Ezt kérdeztem magamtól én is; de fájdalom, felelni nem tudtam rá. Egy iránt tisztában voltam: hogy nyomon kell őket követnem. A kapitányhoz rohantam s csolnakot kértem, hogy partra szállhassak. Azt mondta: késő s már csak Melbourne-ban fogunk partra szállani. Ettől borsózott a hátam. De a kapitány sem volt kedve elszalasztani utasait a hosszú utra indulás előestéjén. Végre alkudozni kezdtünk s öt font sterlingért csakugyan eleresztett. Azonnal a vendéglőbe siettem, hol ők is én is, szállva voltunk. De ők nem tértek oda vissza. Ott folytást az volt a hit, hogy Ausztráliába utaztak. Arról meg voltam győződve, hogy szárazon nem utaztak el, az igen fárasztó lehetett volna oly beteg embernek. A kikötőbe siettem. S meg-

de aligha érnék célt. Különben nyaka úgy sem a magáé; arra a hóhér tart számot.
— Nem hinném uraim, — szólt Beville. — Az az ur sokkal óvatosabb, mintsem a hóhérnak szolgáltatni ki magát valami gyilkossági mérenylettel.
— Ez az én nézetem is, — szólt Mayne. — De a körülmény olykor nagyon kezökre jár a gazembereknek s az idő nagyon sürgetős lehet.
— Ugy van, s azért azt hinném, az én helyem most Weymouthban volna, — mondá Beville.
— Mindenesetre, — szólt György. — S ha nem felénk, hogy szándékaimat balra magyarázzák, magam is szívesen elkisérném. Mit szólsz hozzá, Mayne?
— Azt, hogy «világért se!» Beville nézete szerint nagybátyád nincs fenyegető veszélyben, sem egészségi állapotától, sem valamely mérenylettől. Várjunk. Ha Angliában marad s

bizonyos idő — mondjuk pl. egy hét alatt — nem ad hirt magáról, akkor bizonyosnak mondható, hogy nincs a maga hatalmában. Ha pedig te, vagy akár Beville ur is — kire Walcot kétségkívül gyanakszik már — Weymouthba menne, ez csak új gyanut költene s ismét elrebbenthetnők a madarat.
— Jó, — mondá Beville, — adunk hát egy hetet nekik; addig én is itt maradok, készen bármely perczben az odamenetelre.
Gresham még habozott egy ideig. Végre beleegyezett.
— Kezeidbe teszem a dolgot, — mondá, — azok erősebbek az enyéimnél. Most legyen jel-szavunk a türelem, s ha egy hét alatt nem ka-

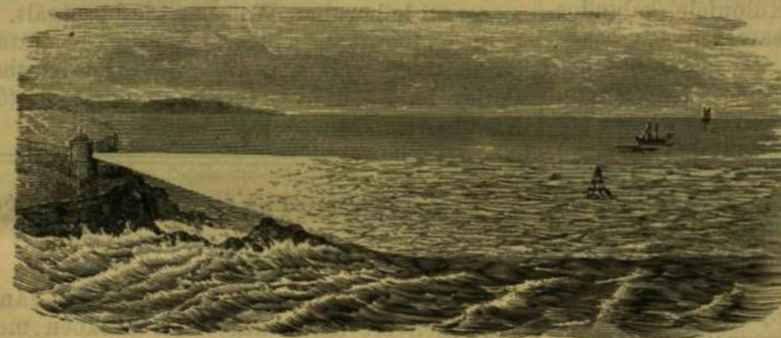
AZ EDDYSTONEI VILÁGÍTÓ TORONY.

A hajózásra oly igen nélkülözhetetlen világító tornyok közül alig van egy is nevezetesebb, mint az eddystone-i Angliában. Nem messze Plymouthtól, körülbelül 15 mérföldnyire a

Parabolikus tükrő-lámpa.

parttól, sziklás helyek emelkednek ki a tengerfensikből, melyeknek látható vízföldtől része legfőleg egy angol négyszög mérföldnyi lehet ugyan, de a melyek, a víz alatt nagy messzeségben ágazván el, sok veszélylyel fenyegetik a hajót, midőn eme tájakra kerül. Kivált ha ez tengeri vihar alkalmával történik, midőn a hajó

Alámerülő tűz.

Látszólagos tűz.

nincsen egészen a kormányos hatalmában, a fenék sem egészen ismeretes.

E helyen már rég idő óta létezett világító torony. 1696—1698 között Winstanley angol mérnök tervei szerint építettek ide fából egy világító tornyot, melynek magassága 80 lábnyi volt, de a mely nem sokáig tudott ellene állani a roppant viharoknak, melyek ezeken a tájakon néha dühöngenek. 1703-ban, tehát alig öt évvel fölépülte után, akkora vihar jött, hogy a torony tetején csapkodott át a hullám, s annyira megromlalta azt, hogy meg kellett tataroztatni. Alig lettek a munkával készen, két hétre rá 1703 november 26-án eldöntötte a vihar az egész tornyot, s magok az örök is odavesztek.

Erre az angol kormány felhagyott a szándékkal, hogy e helyen világító tornyot építsen. De a «Winchelsea» hajó egy roppant vihar alkalmával az itteni szirteken ép a miatt ment tönkre, mert a hajósok a sötét éjben nem tudták magukat tájékozni. Hozzá láttak tehát újból a torony építéséhez, s John Ruydard tervei szerint szilárdabban építették azt föl, mint előbb. E torony egész 1755-ig fennállott, akkor a tűz egészen elpusztította. Ókultva a tűz alkalmával merített tanúságon, az angol kormány arra határozta magát, hogy köből fogja fölépíteni az egészet. A talapot a nyugat felől levő sziklára rakatta le, még pedig a víz tükre alá, úgy, hogy még alacsony víz idején sem állt ki az alap a víz alól. A torony egész magassága 93 lábnyi volt, ellenben a lámpa 72 lábnyi magasságban égett.

E torony kiállotta több mint egy századon keresztül a viharokat. Idő közben azonban a világító tornyok építésének tudománya is nagyot haladt, a hajózás is annyira tökéletesedett, hogy nagyobb igényekkel lépett föl a világító

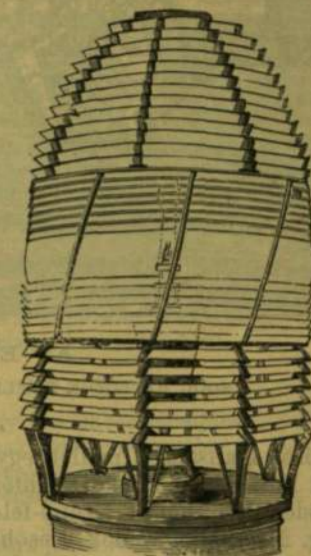
tornyokkal szemben. Az angol kormány belátta, hogy a régi torony nem teszi meg a kellő szolgálatot, még akkor sem, midőn régi szabású kandellábere helyett új szerkezetű s olaj által egészen tartott nagyobb szerű lámpákat rendeztek be. Elhatározta a régi torony helyett egy nagyobb, az igényeknek inkább megfelelőt építtetni.

Ez új torony a délfelé eső sziklás sziklán épült James Douglas mérnök tervei szerint, s a mi különösen a szilárdságot illeti, valóságos remekmű. Építési anyagul a legszilárdabb gránit szolgált, melyet Padstowból, Cornwallis grófságából hoztak. Előbb egy kompakt czilindert építettek ebből a gránitból 44 1/2 láb átmérővel és 2 1/2 lábnyi magásra, s erre kezdték azután építeni a torony falazatát. 1878. július 23-án tették le az alapkövet, s akkor ugy volt tervezve, hogy öt esztendő fog igénybe venni az építkezés. Fokozott munka mellett azonban odáig hozták a dolgot, hogy már 1881. június 2-án le lehetett rakni a zárkövet, s azóta elkészültek egészen a belső berendezéssel is. Közlebb már át is adták teljesen rendeltetésének, a mi nagy ünneplések között a walesi herceg jelenlétében ment végbe.

A torony sokkal szilárdabb, sokkal magasabb az előbbinél. Lámpája 130 lábnyi magasan van elhelyezve, holott az előbbi csak 72 láb magasan volt. Amannak világa tizenhárom tengeri mérföldnyi távolból volt észlelhető, ezé tizenhét mérföldnyire ellátzák.

Lámpáját a legfinomabb repeze-olaj táplálja. Tervezték ugy is, hogy villamos világítást fognak behozni, de a hozzá szükséges gépeket nehéz lett volna elhelyezni a toronyban, s az olajhoz tértek vissza.

menjenek nagy távolságra, hanem a torony közelében levő valamely veszélyes helyet világítsanak meg. Erre a miatt van szükség, mert máskülönben a hajó egészen a torony közelében mehetne el, s e fénysugarak fölötté haladván el, a veszélyes helyeket nem lenne képes kikerülni.

Freznel kosár-lámpája.

Az így módosított fényt alámerülő fénynek nevezik, s egyik ábránkon ezt is bemutatjuk. Sokszor előfordul, hogy ezen alámerülő fényt oly helyen kell alkalmazni, a hová tornyot építeni nem lehet, ellenben egy tükröszerkezet fölállítására van elegendő hely. Ilyenkor az úgynevezett látszólagos tűz alkalmazzák. A világító

A mi a világítás módját illeti, az a világító tornyokban egyáltalában nem áll arányban a tudomány mai előhaladásával. Sok helyen csak kevés idő előtt is a legprimitívabb lámpásokat használták. Maga a petroleum még mindezeideig sem tudott a világító tornyokban polgárjogot nyerni. Az elektrikus fényvel kísérleteket tesznek ugyan már régen, de csak kevés helyen alkalmazzák állandólag. Már 1831-ben, midőn Faraday fölfedezte, miszerint állandó mágnesek által is fejthető ki elektrizitás, megindultak e tekintetben is a vizsgálatok.

A legtöbb világító toronyok fekvése azonban olyan, s különösen a rendelkezésre álló helyiségek terjedelme annyira szűk, hogy ott elektrikus készülékeket jól elhelyezni nem lehet, s vissza kellett térni az olajlámpához.

E lámpa fényének erősítésére, és arra, hogy e fény sugari lehetőleg parallel irányban a távolba vetessenek: tükröket és üvegdarabokat használnak föl. A legegyszerűbb parabolikus tükrökkel ellátott lámpa, mely a közleltől is eléggé ismeretes, mellékelt rajzunkon van bemutatva. Sokkal komplikáltabb már a hasábok általi fényszétosztás. Erre akkor van szükség, ha a világító torony fényének minden oldalra egyformán kell szétosztódnia, s arról van szó, hogy a torony ne csak valamely helyet világítsa meg, hanem minden oldalról látható legyen. Ily esetekben a Fresnel által összeállított kosáralakú lámpát használják. A fényforrás, vagyis a lámpa csupa üveghasábokkal van körülveve, mely hasábok kör alakulag vetik vissza a lámpa fényét. A hasábok között bizonyos közök vannak hagyva, melyeken a fénysugarak kikerülhessenek.

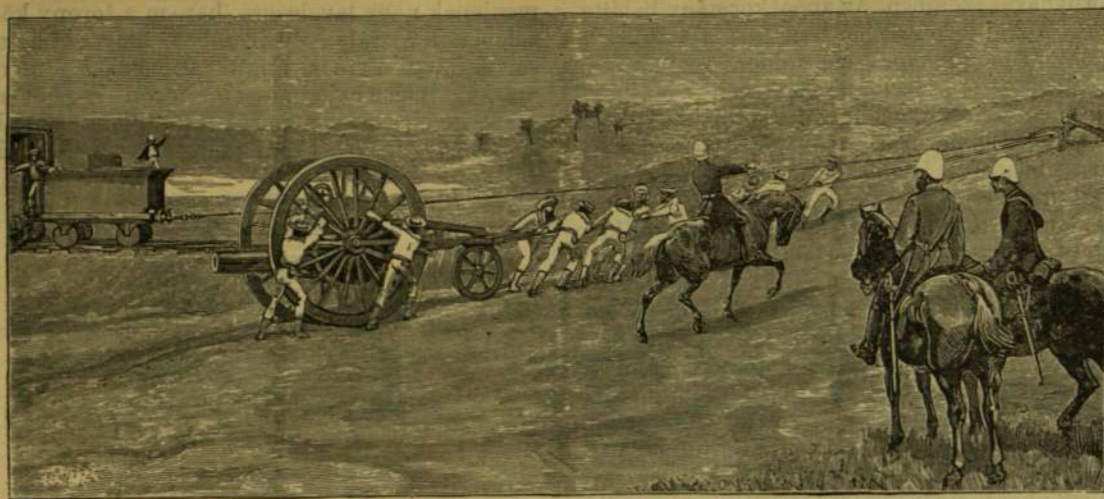
A tükrök és hasábok kellő helyezése által el lehet érni azt is, hogy a sugarak ne parallel

torony fényének egy része a veszélyes helyen fölállított tükröre vettetik, s e tükrök által azután tetszőleges helyre irányítható.

AZ EGYIPTOMI HÁBORUBÓL.

Megérkezett az idő, midőn az angol hadvezérek többször bangoztatott ígérete szerint az angol katonáknak Kairóba meg kellett jelenniük. E hó 12-éig egyelőre semmi jel sem mutatott, hogy a jóslat és ígéret be fog teljesedni; ellenkezőleg, az angolok két hét óta csaknem változatlanul egy helyen maradtak Kaszasszinnál, hol e hó 9-én még Arabi pasa támada meg a vesztegelni látszó angolokat. A 13-án érkezett sürgönyök tehát, melyek Tel-el-Kebr rohammal történt bevételét s Arabi seregének szétrobbantását jelentik, annál meglepőbbek.

A Kaszasszin melletti csatáj, melyet az angolok is komolyan ismernek el, egyes kisebb csatákon kívül a hadi jelentések legnagyobb részt csak ágyulóveszélyről s az édes víz csatornák elzárásáról és ismét megnyitásáról szóltak. Mindkét harcmodort a helyi viszonyok teszik nagy jelentőségűvé. A kopár homokisvátságban egyes ágyúk által elfoglalt magaslatok stratégiai szempontból igen jelentékenyek, de még jelentékenyebb az édes vízi csatornák körül folytatott harc, mely a katonaság állását esetleg tarthatatlanná teheti. A mult hó végén Mahuta mellett gáttal záratta el Arabi pasa az édes vízi csatornát s Wolseley csak nagy erőfeszítéssel tudta azt ismét megnyitni. Különösen nehéz volt az egyiptomiak egy ágyúütegének elfoglalása az angol gyalogság által Magfar és Mahuta között. Az angoloknak mintegy 12 ágyúból lött keresztűz között kellett rohanni előre, míg a

AZ EGYIPTOMI HÁBORUBÓL.

ANGOL MATRÓZOK RAMLEH MELLETT EGY ELFOGLALT ÁGYUT VONTATNAK.

lovastestőrök Mahsameh mellett egy másik — képünkön ábrázolt — támadást intéztek az ellenség erdeje ellen, hol őt Krupp-féle ágyut sikerült aug. 24-én elfoglalni. Később auguszt. 28-án ugyancsak a lovas testőrök a drágonysok egy részével új ágyukat foglaltak el.

Az egyiptomi ágyúkat különben tapasztalt czéllövők kezelték, s az ágyuk, mint pl. a Kafr-el-Devar mellett magaslaton elhelyezett 15 centiméter nyílású Krupp-ágyú, nem ritkán érzékeny veszteségeket okoztak az angoloknak. Ez ágyú működésének ellensúlyozásául Percy M. Scott hadnagy, az „Inconstant” hadi hajó matrózáival két 7 tonnás ágyút hozott el a Ras-el-Tin erdőből, s azokat nagy nehézséggel, melyről képünk fogalmat nyújthat, vontatták föl a szükséges helyekre, egyet közvetlenül a vasut mellé, a másikat pedig a vasut és vízvezeték mellett levő magaslatra. Ez utóbbi vontatásánál gömzmozdonyt is használtak, mely sajátos kísérlet elég jól sikerült. E hatalmas ágyú golyóit maga Scott hadnagy irányozta s oly pontossággal, hogy az 5000 öl távolságra levő ellenséges ágyúk közül a legnagyobbakat használhatatlanná tette, bár előbb ugyanaz már három pompás lövést tett, melyek mindegyike alig 30 öl távolságba esett le az angol ágyúk mögött s egyik épen Scott hadnagy közelében.

Az angol sereg az egyiptomi sivatagokon nem csekély áldozatokkal vívta ki sikereit. Talán az ellenség golyóinál is nagyobb pusztítást okoztak köztük a betegségek, a szokatlan éghajlat befolyásai. Pedig a nehéz háborúhoz ugyanakkor jól felkészítve érkeztek a csatákra a katonák. Az angol katonai kormány gondoskodását mutatja többek közt, hogy az Egyiptomba küldött testőr-csapatokban minden legénynek sötét szemüvege van, hogy a homokos puszta fölől visszavert napfénytől, mely a benschü-löttéknek is annyi szemétséget és vaksgózt okoz, óvja őket. A testőrtisztek a kék és sötét színű szemüvegen kívül még fátályt is hordanak. E kiváló csapatokat Angliából elindulásukkor maga a királynő annyira kitüntette, hogy a tisztektől külön fogadáson bucsuzott el, s később a szállító hajón is megjelent.

ANGOL VEZÉREK AZ EGYIPTOMI HADJÁRATBAN.

Az egyiptomi angol expedíció néhány kiváló vezér-tagjának arcképét mutatjuk be olvasóinknak, oly férfiakét, kiknek nevével az olvasó most minden lépten-nyomon találkozhat s kiknek működése az egyiptomi csatákon közbeszéd tárgya már.

Az expedíció vezére sir Garnet Wolsley tábornok. Wolsley katona-családból származik, atya a 25-ik gyalog-ezredben ezredes volt, maga is életének 49 évéből 30-at mint katona töltött el, mivel 1852-ben lépett a hadseregbe. Először a birmai hadjáratban vett részt 1852—53-ban, azután Krimában szolgált és Szabasztopol alatt nehéz sebet is kapott. Résztvett később az indiai lázadás ellen folytatott hadjáratban, a kínai háborúban s majd Kanadában az ugynevezett Read river (Vörös-folyó) expedícióban. 1873-ban az asantik ellen küldött expedíciónak volt vezére s 1879-ben Sekukuni ellen harcolt, ez utóbbi harcban szintén önálló vezérként.

Időközben fontos polgári állásokat is töltött be. 1874-ben Natal parancsnoka volt, 1876-ban az indiai tanács tagja s 1878-ban Cyprus sziget kormányzója. Lord Chelmsford diadalai után a zulu földön is ő vezette az ügyeket s azóta a lovastestőrök főszállásmestere s a hadsereg fősegédje gyanánt szerepelt.

Az angol hadsereg viszonyainak egy ismerője Londonból ezt írja róla: Wolsley nem közkívánatra, hanem egy párt fáradozásai következtében lón az egyiptomi hadak fővezérévé kinevezve. Sir Garnet Wolsley legkitünőbb képviselője egy katonai udvari pártnak, mely a királynő közvetlen környezetében nagy befolyással a hadügyminiszteriumban pedig fő hatalommal bír. Wolsley összes tőrekvése arra volt eddig irányozva, hogy tekintélyét, mint epárt korifeusa megszilárdítsa. Különféle kalandos eseményekkel telt pályafutása regényes zománctot kölcsönzött neki, mit az udvar női köreiben is mindenkor ügyesen tudott értékesíteni.

Sir Evelyn Wood vezérőrnagy 1838-ban született. Kezdetben a tengerészetnél szolgált s 1855-ben lépett át a szárazföldi seregbe. Az indiai lázadásnál a Viktória-keresztet nyerte s az asanti háborúban Wolsley alatt szolgált. A zulu hadjáratban a híres Newdigate osztály parancsnoka volt s a transvaali hadjáratban Colley halála után ő lett a csapatok vezetője Natalban és Transvaalban.

Mostani tábornokának főnöke s alvezére sir John Ayle tábornok szintén katona fia, ki már sok csatában fordult meg. Született 1819-ben; főhadsegéd volt a tüzérségnél a krími hadjáratban, résztvett az Alma, Balaklava és Inkermannál melletti csatákban, Szabasztopol ostrománál s bevételénél. Később az indiai lázadás elnyomása körül s az 1863—4-ki afgán hadjáratokban. Tudós katona, a woolwichi katonai akadémianak igazgatója s a tüzérségnek parancsnoka volt.

Willis tábornok, ki az első osztály parancsnoka, ugyan olyan koru, mint sir Garnet Wolsley. A krími hadjáratban a 77-ik ezrednél szolgált s később Gibraltárban, Maltában s más helyütt tett katonai szolgálatokat. Jelenlegi rangját 1880-ban nyerte.

Sir Edward Hamley tábornok, „The operations of war” („Hadműveletek”) című elterjedt katonai munka szerzője, a krími hadjáratban folyton részt vett s lovát kétszer lőtték ki alóla. 1879-ben a Bulgária határának megállapítására kiküldött nemzetközi bizottságnak volt tagja, 1880-ban pedig Örményországban a török-orosz határ megállapítására működött bizottság. Jelenleg az egyiptomi expedíció második hadosztályának vezetője.

William Earle vezérőrnagy, ki az egyiptomi közlekedési vonalak fölött a parancsnokságot viseli, jelen rangját 1880-ban nyerte s a hadseregben 1851 óta szolgált. A krími hadjárat alatt a 49-ik ezredben szolgált s a hadjárat minden nevezetesebb mozzanatában részt vett.

Connaught herceg, a királyi család tagja, szintén vezérőrnagy rangot visel, de tényleg ezelőtt sohasem volt katonai szolgálatban. Többi czimzei közt: a vadászcsapatok főparancsnoka s a királynő főhadsegéde. A herceg 1866-ban lépett be, mint kadet, a woolwichi katonai akadémiába, 1868-ban a gépészeknél, 1869-ben a tüzérségnél és vadászoknál hadnagy, 1871-ben kapitány lett. A jelen hadjáratban ő vezeti az első hadosztály testőri zászlóalját. — Az egyiptomi főhadparancsnokság átvételénél Wolsley pompás sakkhuzást csinált, a midőn azt indítványozta, hogy Connaught herceg is részt vegyen a hadjáratban. A herceget ugyanis általában úgy tekintik, mint bátyjának, a cambridgei hercegnak utódját az összes angol hadak fölötti főparancsnokságban és így vetélytársát is. E szerint a cambridgei herceget Connaught herceg eltávolítása által mindenestre hátrára kötelezte le most Wolsley maga iránt.

Sir Archibald Alison vezérőrnagy hasonló nevű atyától származik, ki történeti művet írt s Lanarkshirban volt sheriff (bíró). 1846-ban lépett be a 72-ik skót ezredbe, résztvett azzal a krími hadjáratban s Campbell (később lord Clyde) katonai titkára volt az indiai lázadás alatt. Balkarját Lucknownál elvesztette. 1873-ban mint alvezért az Aranypartra küldték s itt Bequa és Coomassia bevételében vett részt. 1874-től 1877-ig Irlandban volt főhadsegéd s azután vezérőrnaggyá nevezetvén, a törzsári kollégium parancsnoka lett. 1878-ban főszállásmester s a hadügyminiszterium egyik osztályának főnöke lett, hol kevéssel Egyiptomba mentele előtt, még hivatalból is részletesen tanulmányozhatta az egyiptomi viszonyokat.

Sir Evelyn Wood vezérőrnagy 1838-ban született. Kezdetben a tengerészetnél szolgált s 1855-ben lépett át a szárazföldi seregbe. Az indiai lázadásnál a Viktória-keresztet nyerte s az asanti háborúban Wolsley alatt szolgált. A zulu hadjáratban a híres Newdigate osztály parancsnoka volt s a transvaali hadjáratban Colley halála után ő lett a csapatok vezetője Natalban és Transvaalban.

A KISFALUDY-TÁRSASÁG NÉPKÖLTÉSI GYŰJTEMÉNYE.

A Kisfaludy-társaság, mely Erdélyi János kezdeményére már a negyvenes években megkezdte a magyar népdalok és mondák gyűjtését s azokból akkor három kötetet ki is adott, ujabban a gyűjtés és kiadás folytatását határozván el, azzal Gyulai Pál és Arany László tagjait bizta meg. Ez újabb gyűjtésből eddig két kötet jelent meg (a második egészen Török Károly közlése). Most került ki a harmadik, az eddigieknél is vastagabb és tartalmasabb, 459 lapra terjedő kötet, mely Kriza Jánosnak a Vadrózsák második kötetébe, továbbá Orbán Balázs, Benedek Elek és Sebesi Jób székesföldi gyűjtéseik eredményét tartalmazza. Így az egész kötet székesföldi népköltészetnek tekintendő, a mi csak emelheti érdekességét s ha hozzá vesszük, hogy a székesföldi népköltészetből Kriza már egy erős kötetet adott, s a Kisfaludy-társaság előbbi gyűjtésének is sokat tartalmaztak, valóban bámulatba ejt a székesföldi népköltési anyag ropant gazdagsága. S e gazdagság nemcsak külső, hanem belső is. Különösen a balladák és rokonneműek érdemlik itt figyelmünket. E részben a székesföldi népköltészet az ó-angol, skót és dán balladákkal versenyezhet, számarra is, becserre is. A jelen kötet maga nem kevesebb mint 70 ballada-félet tartalmaz, beleszámítva a változatokat is, a mi legalább ötven egészen külön, önálló balladának felel meg. Álljon itt közülök három mutatványú:

Fogarasi István.

Ablakba könyökök Fogarasi István,
Mellette könyökök az ő testvérhuga.
„Hallottad-e hírt, édes testvérhugom:
Elköteleztelek be Törökországba,
Nagy török császárnak, jeybeli mátkának?”
„Nem hallottam hírt, édes testvérhugom!”
Adjon Isten nekem inkább vig vacsorát,
Vig vacsora után könnyű betegséget,
Szép piros hajnalba világból kimulást.
Még hallgatá Isten az ő kévánságát,
Ada Isten neki egy jó vig vacsorát,
Vig vacsora után könnyű betegséget,
Szép piros hajnalba világból kimulást.

Eljőve, eljőve a nagy török császár,
Kérdezi: „Hol vagyon gyűrűsöm, jeyjősöm?”
„Virágos kertiben virágokat plántál.”
Oda mene, oda a nagy török császár,
Hát a virágok is mind elhervadoztak,
Az ő szeretője pedig sehol sincsen.
Visszajőve, vissza a nagy török császár,
Kérdezi: „Hol vagyon gyűrűsöm, jeyjősöm?”
„Leányok házában magát öltözteti.”
Oda mene, oda a nagy török császár,
Hát a leányok is mind gyászba öltöztek,
S az ő szeretője nyujtópadon fekszik.

„Add ide, add ide, Fogarasi sógor,
Add ide én nekem gyűrűsöm, jeyjősöm!”
Csináltatok néki márvánkó koporsót,
Be is behuzatom földig bakacsinnal,
Meg is megvertem arany fejű szeggel,
Meg is gyászoltatom hatvan katonával.”
„Nem adom, nem adom, te nagy török császár,
Csináltatok én is márvánkó koporsót,
Be is behuzatom földig bakacsinnal,
Meg is gyászoltatom hatvan katonával,
Hadd nyugodjék itten apjával, anyjával
Apjával, anyjával szülőtte földiben.”

Szép Lília.

A pogány király leánya
Szépen sétál az utcába
A szép kedves ifjúnak.

Azt meglátá pogány király,
Mégfogátá szép ifiút,
Betétét a tömlőczbe,
A tömlőcznek fenekére;
Ott tététe a bekákkal,
Ott szivatá a kigyókkal.

Oda sétál szép Lília,
Szépen termelt szép viola:
„Itt mit csinál szép ifi?”
„En bizony csak, mint egy árva,
Ki társától el van válva.”

Haza sétál kis Lília,
Szépen termelt szép viola:
„Atyám király egyet szólnék,
Ha nehezen nem is esnék,
Azt izente szép ifi:
Vétesse ki a tömlőczből,
A tömlőcznek fenekéből,
Jaj mint tépik szállás húsát,
Jaj mint szívják piros vérit.”

Kivételé pogány király,
Föltététe a várfokra,
Oda sétál szép Lília,
Szépen termelt szép viola:

„Itt mit csinál szép ifi?”
„En bizony csak, mint egy árva,
Ki társától el van válva.”

Haza mene kis Lília,
Szépen termelt szép viola:
„Atyám király egyet szólnék,
Ha nehezen nem is esnék.”

Azt izente szép ifi:
Vétesse le a várfokról,
Ne fúvassa hideg széllel,
Ne veresse az esővel!”

Megfordula pogány király,
Ugy megrugá a leányát,
Vörös szoknya elhasada,
Piros vére megindula,
Ahajt szörnyű halált hala.

Húzni kezdék a harangot,
Azt meghallá szép ifi:
„Vajon kinek harangoznak,
Talán az én Liliámnak,
Jaj, hogyha ő meghalt értem,
Jaj én is meghalok érte.”

Lefordula a várfokról,
Ahajt szörnyű halált hala.
Folvitété pogány király,
Egymás mellé nyujtóztatá.
Az egyiknek csináltatott
Fejér márván kó koporsót;
A másiknak csináltatott
Vörös márván kó koporsót;

Az egyiket temettette
Az oltárnak elejébe,
A másikat temettette
Az oltárnak háta mögé,
Az egyiknek nevelkedék

Fejér márván lilionszáll;
A másikon nevelkedék
Vörös márván lilionszáll;
Addig-addig nevelkedtek,
A míg összekapcsolódtak

Oda sétál pogány király,
Le akará szakasztani
Meggzálalé a leánya:
„Atyám, atyám, édes atyám,
Öltünkbe se hagyatá békét,
Bár holtunkba” hagnyal békét.”

Kis Gergő-Istvánné.

„Uram édös uram, édös jámbor uram!
Eressz el engemet, igen szépen kérlek,
Legkissebb leányod látogatására;
Hallottam felőle, nem szája a szegényt!”
El is elindula, réa is találá,
Kapuban áll vala legkissebb inassa.
„Inasom, inasom, én édös inasom,
Mondd meg asszonyodnak, ne sajnáljon tőlem,
Ne sajnáljon tőlem egy szület kenyeret,
Egy szület kenyeret, s egy kis pohár vizet.”
„Asszonyom, asszonyom! én édes asszonyom!
Azt mondja egy koldus, ne sajnáljon tőle,
Egy szület kenyeret, s egy kis pohár vizet.”
„Mint sem kenyeremet egy koldusnak adnám,
Komondor kutyaomnak oda hajitanám:
Mintsem a vizemet egy koldusnak adnám,
Palotám földjével inkább föliltatnám.”
„Hallod-e, hallod-e, te nagyságos asszony!
Mikor leány voltál, ki leánya voltál?”
„Kis Gergő-Istvánné legkissebb leánya.”
„Bizon, ha te voltál legkissebb leánya,
Ugy hát én is vagyok az ő hűtős társa.”
„Te vagy-e, te vagy-e lellem édes anyám?
Gyere be, gyere be, sietve jere be!
Csináltok nekéd jó kőményes levét,
Adok nekéd, adok, patyolat gyolcs inget,
Neked adom, nekéd, irott palotámot,
Neked adom, nekéd, gyontáros hintómot,
Neked adom, nekéd, hat szép paripámot.”
„Kőményes levédet egye meg a kutya,
Patyolat-gyolcs inged, fuja el a nagy szél,
Irott palotádát égesse meg a tűz,
Gyontáros hintódót egye meg a rozsdá,
Hat szép paripádót verje le döghalál,
Nem kell nekem semmid, te magad sem kellessz,
Maradj csak magadnak szép nagyságos asszony!”

(Kriza gyűjteményéből.)

A balladák (1—114. lap) után a dalok következnek; és pedig szerelmi dalok: Kriza gyűjtése 20; Benedek és Sebesi gyűjtése 134 darab. Azután hazafi és katonadalok 63 darab, mind Benedek és Sebesi gyűjtése; tréfás és gunydalok, Krizától 5, B. és S.-től 17.; táncszók (B. és S.-től) 134; gyermek- és játékdalok, B. és S.-től 34; lakodalmi versek, rigmusok és kö-zöntök, halotti énekek, találós mesék, közmondások, sajátos szólásmódok, mind a Sebesi és Benedek gyűjtéséből.

A kötet e szorosabban vett költői termékek kivül még 13 nagyobb mesét, 12 székesföldi helyi mondát, és 6 Krisztus-mondát közöl; ezek részint szintén Benedek és Sebesi, részint Orbán Balázs gyűjtéséből valók. A mesék közül egyet, lapunk más helyén, szintén közlünk. Most, a nagybecsű kötet e futólagos ismertetésé, annak fölemlítésével, hogy ugy ezen, mint a két előbbi kötetek ára egyenkint 3—3 frt, mind a három kötet együtt 7 frt, még a dalok közül is egypár mutatványval fejezzük be.

1.

Este későn ne járj hozzám,
Mert nagy vigyázat van réám.
Ha jársz, ugy is lassan járál.
Ablakomon hallgatózál.

A multkor is hogy eljöttél,
Ablakomon köhöntetél,
A sarkantyúd hogy megperdült:
Az édes anyám felserdült.

Szida kis leányát, szegényt:
Miért szereti a legényt?
Tán az anyám nem szerette
Apámat, mikor elvette!

2.

Galambfalvi nagy hegy alatt
Barna legény zabot arat.
Zabot arat, nem vad lenccsét
Leányt szeret, nem meyenccsét.

3.

Sirhatsz édes apa s anya,
Kinek két fia katona.
Egyik baka, másik huszár,
Pesti kaszárnyába sétál.

Pesti kaszárnya repedj meg,
Két szép fiam szabadulj meg,
Szabadulnánk ha lehetne,
Ha József császár engedne.

Szabadságunk el van zárva
József császár ládjába.
Nines olyan kulcs, hogy találja,
Nyolcz esztendő majd kizárja!
(Benedek és Sebesi gyűjtése.)

4.

Este fele jár az idő,
Szállást kérnek, de nincs kitől,
Apám, anyám mind elhaltak,
Testvéreim megtagadtak.

Még azt mondják: nem ismernek,
Azt se tudják, hogy ki légyek,
Nem is vagyok atyok fia,
Nem is láttak engem soha.

Erdők, mezők, vad ligetek,
Hadd bujdoszam tibennetek,
Hadd bujdoszam a vadakkal,
Sirjak a kis madarakkal.

5.

Egy vén ember bánatában,
Csak kesereg ő magában,
Ifjuságát óhajtozza
Öregségét siratozza:

„Mire juték vénségemre,
Sok búval teljes életre,
Nem reméllett öregségre,
Jaj mit érek még végtére.”

Gyászba borult a vén fejem,
Búra fordult mind örömem
Nagy jajszóra minden kedvem,
Kiért gyakran könnyez szemem.

Mert megutált egész világ,
Hogy koróvá vált a virág,
Elfonyadt a szép zöld ág,
Madár sem száll réa immár.

Jaj egyedül elhagyottan
Barátimból mind kifogytam,
Erdőben megfogytokoztam,
Szép elméműl elmaradtam.

Jaj én nekem már szegénynek
Nagy bánatban élő vénnek
Nines hallása a ülemnek,
Nines látása a szememnek.

De a világ hadd utáljon,
Csak az isten el ne hagyjon,
Oly kegyelmet nekem adjon,
Kiben lellem vigadhasson.”

(Kriza János gyűjtése.)

A ZARÁNDOK ÉS AZ ISTEN ANGYALA.

Székely népmese.

Egy gazdag embernek igen-igen sok szép bányája volt. Kihajtatá kicsi szolgájával a rétre, hogy őrizgesse ott, de meghagyta neki: hogy a bányák és a feje... ugy viselje gondjokat. A mint furulyázgatna a kicsi szolgaleány, oda ment egy hezkefezki legényecske, s ez addig hergette, hogy a szegény pakulárocska fejbe teremtette macskájával s a kötőlődző legény mindjárt szörnyű halált halt. Megijedt a kicsi pakulár, széjjel tekintett nagy hirtelen, hogy nem látta-e valaki, s egy árokba eltemette a holttestet. Mikor este haza ment a bányásokkal, hiányzott egy közülök.

A gazdag ember a fiát elküldötte a pakulárocskával, hogy keressék meg az elveszett bányát, de mikor semmiképen nyomába nem akadtak, rátámadt a gazda fia, hogy bizonyosan megette, s hogy megütötte a botjával, hogy a pakulárocska még jaj szót sem kiálthatott: szörnyű halált halt. Gondolta a gazda fia: ugy sem lát senki az ég alatt, eltemetem egy árokba, — s el is temette épen abban az árokba, hol a másik legényecske fektűt.

Azonban mind a két gyilkosságot látta egy zarándok, de a fia apja gazdag ember volt s nem mert törvényre menni; gondolta, hogy ugy is hiábavalóság, a gazdag ember kipereli az életből. Imádságra adta hát magát, s három egész esztendőn át folyvást azért imádkozott, hogy az ur Isten alázza meg a gazdag embert, hogy félelem nélkül jelenhessen fel. De az Isten nem hallgatta meg a zarándok imádságát s a gazdag ember még gazdagabb lett három esztendő lefolytatában. Arra határozta magát ekkor a zarándok, hogy ő bizony többet egy szót sem imádkozik híjába, hanem világi életet él ezután. Mért imádkozék többet, ha az Isten a go-

noszokat áldja meg, s az istenes emberről megfelejtkezik.

Ehagyta kicsi házikóját s elindult a világba. Tuljárt már hetedhét országát, s egy este későn egy emberre talált, a mint egy nagy tűz körül heverészet. Letelepedett ő is a tűz mellé, s ott elbeszélte, hogy mi járásbeli. Azt mondta a másik ember: No épen én is oly kegyes életet éltem, mint te, de hogy láttam a rosszak előmeneteleit, a jók sanyaru életét, eltökéltem, hogy többet nem kegyeskedem, hanem élek, a hogy más Isten teremtesse.

Barátságot fogadtak ketten. Estére beértek egy faluba, s a legelső jóforma háznál szállást kértek éjjelre. A gazda, kinek szép felesége volt s egyetlen egy fiacskája, azt mondta: Istené a szállás! s még vacsorára is meghívta vendégeit. Azután ágat vetettek nekik, s egymásnak nyugodalmas jó éjszakát kívánva, lefeküdtek, elaludtak.

Mikor már mindenki első álmában volt, felkelt a zarándok utitársa s egy késsel elnyiszszentette a kicsi gyermek nyakát. Avval feldőltölte a zarándokot s szép suttymba' tovább utaztak.

Másnap estére más faluba értek s ott is találta egy jószívű gazdára, ki nemcsak szállást adott, hanem jó vacsorát és bort annyit, a mennyit csak meggyöztek inni. Volt a gazdának egy szép ezüst-pohara, s vendégeit mind abból kínálta szerbe-sorba. Biztatta, hogy csak igyanak abból a pohárból, ő is mindig abból iszik, s más poharat még a szájához se venne. No! lenyugodtak a jó boros vacsora után, de a zarándok társa csak azt várta, hogy a gazda hortyogni kezdjen, leakasztotta az ezüst poharat a kendőszepről, azzal egyet dőfött a zarándokon, hogy: tovább egy házzal!

Mentek, mentek, sokáig vadoroltak, míg egyszer egy szász faluba' sötédtek el. Há oylan esős idő támadt, úgy szakadt a záporos, de oylan sötétség kerekedett, hogy fészét lehetett volna akasztani rája. Bekérednek egy házhoz, de a gazda kiküldött, hogy: «a szomszéd jobb ember, mint én!» Mennek a szomszédhoz, az is épen azt kiáltotta. Rendre fogták a házakat, de mindenütt kifizették azzal, hogy: «a szomszéd jobb ember, mint én!» A legutolsó háznál azonban addig kuncsoráltak, hogy a gazda beeresztette, de akkor sem a házba, hanem a disznó-pajzába. A vén szász gondolta magában, hogy azok a gonosz mérges disznók még szilakra azagatták a két embert s legálább másnap nem kell, hogy törökbuzá adason nekik. De a disznók nem bántották a vándorokat, s csendesen aludtak reggelig, a zarándok társa ekkor megköszönte a szállást, s a vén szásznak ajándékozta az ezüst poharat jószívűségéért.

Mentek tovább s utközben egy oylan keskeny pallóhoz értek, melyen egyszerre csak egy ember mehetett által. Azt mondja a zarándok: Úljunk le ide, mert látod-e, épen most lépett egy ember a pallóra, várjuk meg, míg átálj. A társa azonban nem hallgatott rá szembe ment az emberrel, s mikor ez szerencsés jó napot kívánt, megragadta s a vízbe taszította, s az bele is nyuvadt egyszeribe.

A zarándok ezen erősen megbotránkozott, s elhatározta, hogy többet nem jár az uton társával. A pallón tul egy keresztúthoz értek s itt azt mondta társának:

— Én veled tovább nem utazom, halod-e! ha te keletre mészsz, én nyugotra megyek.

— Hát miért nem akarsz velem utazni? — kérdezte a társa.

— Azért mert tovább nem tudom nézni gonoszágaidat. Megöled a jószívű gazda egyetlen fiát, a másikatn ellopott kedvelt poharát s oda ajándékozta annak a rossz embernek, ki a disznókkal hálatott, most meg vízbe taszítád azt a becületes embert, pedig szerencsés jó napot kívánt.

— Várj csak egy kissé, — mondá az utitárs, — ha még te állasz az erdő felől. Hát te mit tettél? Zarándok létre elezted, hogy egyik emberi állat megölje a másikat, s nem szólottál, mert féltél, hogy betörni a fejed. Zarándok létre nem tudtad bevárni a bün bün-tetését, hanem világi életre adtad magadat. Tud meg, hogy én az Isten anygala vagyok, tudom, az emberek jövőnd életét, s a szerint cselekszem. Annak a jószívű gazdának azért öltem meg egyetlen fiát, mert szülei elkényeztették volna, s lett volna belőle egy akasztófára

való gazember: ezerszerte több keserüségét okozott volna életével, mint halálával. Annak a másiktan azért loptam el ezüst poharát, mert elrészegedett volna, annyira szeretett ivogatni belőle, de így eltökélte magát, hogy többet nem iszik. Annak a vén szásznak pedig azért aján-dékozta a lopott ezüst poharát, hogy kapjon belé az ivásba, s így meg mindenét, mert az oylan embernek nem való a gazdagság, a ki nem könyörül a szegény utasokon. A pallórol pedig azért taszítottam vízbe azt a becületes forma embert, mert épen akkor indult a gonosz-ság utjára. Ezt legalább megmenttem a kárhózzától. Te is térj vissza kicsi házikódba s ne siettesd a jó istent, mert ő szent kigyelme nem késik soha az igazságszóttással. Ezt mondva az angyal, fényes lángszekéren felszállott az égbe.

(Orbán Balázs gyűjtése.)

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

Komócsy József ismert költőnk egy kötet költeményre hirdet előfizetést. A kötet, mely december elejére jelen meg, a költő szerelmi költeményeit fogja tartalmazni s czime is: «Szerelmem könyve» ezt jelzi. Külső kiállításának díszére, csinájára nézve kezesseget nyujt az, hogy a Franklin-társulat esközi. — Előfizetési ára, fűzött példánynak 1 frt, díszkötésűnek 2 frt s az előfizetések a szerzőhöz, magyar-utca 1 sz. a. küldendők. Komócsy neve sokkal ismeretesebb, mintsem költeményei különös ajánlásra szorulnának. Álljon azért itt, minden egyéb ajánlás helyett s egyszersmind mutatóványul, a gyűjtemény előhangjául szolgáló esinos és hangulatos költemény:

Kis könyvem, menj a nagy világba,
Mondd el szívem történetét;
Beszélj el, hogy volt édes álma, —
Ah, de zord éje is elég!

Titkaidat csak annak tárd fel.
Ki lángolni tud még veled;
De a hideg szivektől zárd el —
(Ha volna tán!) szépségedet!

Én bennem mint tükörbe' látom
Átélt, átérztem multamat:
Oh szerelmem! . . . oh ifjúságom! . . .
Bús árnyak! . . . eltűnt utjak! . . .

S legyen bár gumy jutalmam érted,
Hirdesd, hogy az nem fáj nekem,
Mert a mit szívem átél, érzett:
Bennem én újra föllemel . . .

De bár ki is — ha kézbe venne,
Egy igazságot mondj neki:
A szív, melynek nem volt szerelme,
Nem tudja, mi az isteni!

«La Hongrie» czim alatt két kötetes munka jelenik meg Párisban. Az első kötet tárgyalja Magyarország földrajzát, történetét és irodalmát, a második Magyarország közjogát, pénzügyeit, közigazgatását és statisztikáját. A munka szerzője Arányi Miksa, a budapesti francia kör titkára, ki a jövő hónapban a kormány megbízásából egy évre Franciaországba utazik, hogy a francia közigazgatást és pénzügyeket tanulmányozza.

«A magyarok oknyomozó történelme», a középtanodák nyolczadik osztálya számára írta Mangold Lajos; kiadta a Franklin-társulat. Az új tanterv ennek a tananyagának eddigi beosztásával, s Mangold ennek utasítását tartotta szem előtt. Munkája egészen felöleli a hazai történetet, kezelve a Magyarország területén a magyarok előtt lakott népek megismerésével és végezve az 1848-iki eseményeknél; de a politikai események mellett foglal-kozik a művelődési történettel, feltünteti a történeti buvárlat és egyéb kutatás újabb nyomait, világ-történelmi háttért is nyujt, mely mellett a hazai eseményeket világosabban meg lehet ismerni, s felsorolja végül a történelmi kufókat is. Ekkép sok-oldalabb e tankönyv, mint az iskolai használatra eddig írottak, s mégis nem fárasztóan terjedelmes, mert ennek daczára is 256 lapon végzi el feladatát. Beosztása is oylan, mely világossá, könnyen végig tekinthetővé teszi az egész művet, mert a lap szé-lére nyomtatott jegyzetek mintegy kivatott adják mindenütt a könyvnek. A függelék, mely a magyar történetírás kufóit, művelőit felsorolja, bőven tájé-

kozthatja a tanárokat, hogyha egyes korszakot vagy eseményeket részletesen óhajtanak megbeszélni a tanítványok előtt. Ez maga 40 lapra terjed. Mangold könyve az első, mely a hazai történetet az új tanterv alapján adja elő. Ára 1 forint 60 kr.

A «Képzőművészet remekei» czimű vállalatból, melyet a Divald-féle műintézet ad ki, a kilenczedik füzet jelent meg, öt fénynyomatu album-lappal, s ezek: «Muza», a louvrai gyűjteményben levő remek szobor rajza, Laugier metszete után; «Az adógaras», Tiziantól: «Dane és az arany eső», Van Dycktól; «A trombitás az órszobában», Mieristől és «Zugó patak» Ruissidaeltől. A képekhez egy ivnyi szöveg van mellékelve, Wagner Jánostól. Egy füzet ára 1 ft 20 kr.

A «Természettudományi Közlöny» szeptemberi füzete Herman Ottónak a természettudományi társulat egyik szakülésén felolvasott értekezését közli «Két alakoskodó» czim alatt, melyben nálunk két ritka állatot, a kigyófarku teknősbékát és a szarvas viperát ismerteti meg. Ezeket Herman aján-dékba kapta, és saját megfigyelése után ad róluk érdekes biológiai képet, két rajzzal. A másik értekezés «Az elektromos gyújtó telepekről», Lengyel Istvántól; ezt egy Darwinról szóló megemlékezés és számos apróbb közlemény követi.

Uj lap, Hann Rezső, az «Esztergomi Közlöny» czimű lap szerkesztője «Hontmegyei Hirlap» czim-mel vegyes tartalmu hetilapot indít meg október 1-től Esztergomban.

A nemzeti színház operájának vendége van: «Szigetiné-Humann Erzsé, ki először a «Hugonottak»-ban mint Valentine lépett föl, oly szerepben, melyet a nemzeti színházban kitünő művésznőktől látott közönségünk. Ennek daczára a vendég sikert aratott, terjedelmes, tiszta hangjával, iskolázottságával.

A budai szinkórkben most a bohózat pályá-zatra beérkezett művekkel legjobbnak talált három darabot játszik. A három közül a közönségnek kell dönteni, oylan formán, hogy a ki mind a három darab előadására jegyet vált, azokhoz szavazó szelvényeket kap, s előadás után oda adja a szavazatsze-dőknél. E sajtóságot ítélet e hó 15-én kezdődött meg; mikor a «Farsza paraszok» czimű pályaművet adták elő. Előadás előtt zuhogó zápor támadt s a plebiscitumra nem valami sokan jelentek meg.

A darabban van egy kis ötlet, de annál több a póriasság, az izléstelenség, s mind az, a mi rossz. Négy felvonáson keresztül az történik, hogy Rákó-czy Dávid új földbirtokos és fia Taksony parasz-turuhának jönnek el birtokukra élvezni a falusi élet kellemeit. Az inkognitó aztán mindenféle bajnak okozója, míg végre, mikor Rákóczy neje és leendő menyé megerkezik, minden jóra fordul. A szereplők közül legjobban játszóttak: Vári Mariska, Gaál Hermin és Halmi K. kisasszonyok, továbbá Andorfi Réthy és Kendy.

KÖZINTÉZETEK ÉS EGYLETEK.

A Petőfi-társaság e hó 17-én tartja első fel-olvasó ülést a szünidők után, az akadémia kisebb termében. Ez ülésen olvassák föl Kossuthnak a tár-sulat titkárához, Szana Tamáshoz intézett levelét, melyben megválasztatásáról mond köszönetet, s érdekesen nyilatkozik a magyar irodalomról. A fel-olvasó ülés zárt ülés fogja követni, melyen a Petőfi-ódára hirdetett pályázat eredményéről tesznek elő-terjesztést a bírálók. Hir szerint a jutalmat a 27-ik számu, «Szabadság, szerelem» jeligéjű pályamű nyeri.

A felsőmagyarországi halászlátai egyesület e hó 9-én tartotta évi közgyűlését Iglón, gr. Migazzi Vilmos elnökle alatt. A városház termében számo-san gyűltek össze. Az évi jelentés az egylet tevékenységét sorolta elő. A lefolyt évben száz meg-százezer apró halat, köztük rajnai lazacot bocsa-tottak a Poprád, Leibitz és Hernád folyókba. A köz-gyűlést lakoma követte, aztán az állami hal-tenyésztőt látogatták meg. A gyűléssel halászlati ki-állítás volt összekötte, mely minden tekintetben sikerült. Az iglói főgimnázium a halak ellenségeit, a ragadozó madarak egész sorát mutatta be. A gróf Migazzi Vilmos által kiállított eszközök s kaliforniai lazacok és pisztrángok mellett különösen az árva-váraljai uradalom főerdőmestere, Rowland által kül-dött kitémőtt halak s más állatok keltettek figyel-met. Érdekes gyűjteménnyel volt képviselve az iglói haltenyésztő intézet is, melynek igazgatója, Ploderer, a Hernád pisztrángjait és lazacait, to vábba

rákjait, arany- és ezüst-halacszkáit és szalamandráit mutatta be.

A gömörmezei művészeti és régészeti ki-állítását Rimaszombatban a közönség oly tömegesen látogatja, hogy a végrehajto bizottság a kiállítás nyitvatartását szept. 15-ig meghosszabbította, s a belépti díjakot 20 krra szállította le. A szomszéd falvak tanítói csoportonkint vezették be tanítványai-ka a kiállításra.

EGYHÁZ ÉS ISKOLA.

Tanítók árvaháza. A magyarországi néptani-tók egy évtized óta jelentékeny társadalmi tevékeny-séget fejtettek ki anyagi helyzetök javítása érdeké-ben. A tanító-egyletek nagy részének némi kis va-gyona, egynek saját háza is van, többen különböző segély-egyleteket tartanak fenn, mind e felett van egy országos egyletök, az Eötvös-alap, mely eddig közel 8000 ezer forintot adott ki tanítók gyermekei-nek neveltetésére s özvegyeinek segítésére; alap- vagyona a 10,000 frtot meghaladja. Most ujabbban a tanítók egy országos árvaház létesítését tervelik, mely a 20,000-ret jóval meghaladó tanítók árváiról jobban gondoskodhatnék, mint az ország nyugdji-alap, mely jelenleg az árvák közt jogigényessel bírónak 10—50 frtot ad. Több mint 500 tanító árvája van jelenleg s azok között igen kevés részesül kellő ápo-lásban. A tanítók országos árvaháza Budapesten állíttatnék fel, lehetőleg az ország nyugdijalap hozzá-járulásával s a kormány segítségével, de összekötte-tésben maradna az Eötvös-alappal folytonosan s a két intézetet, esetleg egy később felállítandó országos tani-tókat segítő egyletet egy közös, a jövő tanítógyűlések által szervezendő állandó bizottság kezelné a közokta-tásügyi kormány felügyelöle alatt. Ha e tervek mind létesítenék, a magyarországi tanítók rövid idő alatt oly hatalmas közös vagyion felett fognak rendel-kezni, mely társadalmi állásuk emelésére is jelen-tékeny hatással lesz s a testületi szellemet nagyban fogja emelni. A tanítók árvaházának létesítése mel-lét különösen a «Néptanítók lapja» buzgólkodik. Adakozásokat is indított meg e célra s már eddig is szép sikerrel. Az adományok a lap szerkesztősé-gébe (Budavár, országház-utca 13. sz.) küldendők.

A pozsonyi evang. theologiai akadémiát e hó 12-én ünnepélyesen nyitották meg. A magyar templomban tartott isteni tisztelettel kezdődött az ünnepély. Geduly Lajos superintendens mondott imát, Cseceshka igazgatótanár a pozsonyi protestáns iskolák történetét ismertette, Vaskó tanár pedig az egyházi dogmákról értekezett. Majd ismét Geduly tartott buzditó beszédet a tanárokhoz, az ifjúsághoz és a közönséghez. Ezután megtekintették az aka-démia helyiségét, mely négy tanteremből áll. Az ünnepélyt a Palugyay-féle szállodában tartott lakoma fejezte be. Gr. Pálffy János, a bőkezű főúr, ki ez uj intézetet is jelentékenyen támogatja, hir szerint felajánlotta, hogy a szünidőkre bajmócsi jószágán oly telepet rendez be, melyen 20 aka-démiai tag nemcsak üdülést, de ellátást is találhat.

Tisztelegések a közoktatásügyi miniszternél. A tanfelügyelők e hó 14-én tisztelegtek Trefort mi-niszternél, jubileuma alkalmából. Az ország minden részéről jelentek meg, kiknek nevében Tóth József pestmegyei tanfelügyelő üdvözölte a minisztert, ki-emelve, hogy részükrol e nap a hála ünnepe, melyen szeretettel és bizalommal kéri, hogy a minisz-ter ajándékozta meg szeretetével és bölcs tanács-adásával és fogadjja el szívbeli jóvá kívánásagaikat. Ezzel a tanfelügyelők arczképét magában foglaló díszes albumot nyujtott át. Trefort miniszter hossza-san válaszolt, s fölemlítette azt is, hogy e nap két-szerezs ünnep rá nézve, mert épen 41 éve, hogy az akadémiá tagul választotta. A tanfelügyelőket annál szivesebben fogadja, mert érzi, hogy szemben a támadásokkal, melyeknek az intézmény ki van téve, neki annak fejlesztése és megvédése körül érdemei vannak. Végül a miniszter sorban kezelt fogott a tisztelgőkkel, s közülök többektől kérdézősködött. A minisztertől a tisztelgők Tanárky államtitkárhoz és Gönczy Pál miniszteri tanácsoshoz mentek s itt is Tóth József tartott üdvözölő beszédet. Még a buda-pesti tanítótestület küldöttsége tisztelgett e napon a miniszternél, s Jenny József köszöntötte. A miniszter a fővárosi tanítók működéséről szólván, különösen a nemzeti nyelv és kultura terjesztését méltányolta.

Ezután még két testület, az egyetemes tanítógyűlés végrehajto bizottsága Lakits Vendel s az Eötvös-alap bizottsága Peterffy Sándor vezetése alatt tisztelegtek az ünnepelnél. Ez utóbbi beszédében különösen azt hangsúlyozta, hogy az Eötvös-alap nemcsak jóté-konyaságával hat üdvösen, hanem a nemzetiségi válaszfallakat is lerontja a tanítók között. A minisz-ter válaszában a legjobb akarattal szólott ez intéz-ményről s megígérte, hogy azt a jövőben is támoga-tni kívánja.

MI UJSÁG?

A király e hó 17-én fog Triesztbe érkezni, a kiállítás megtekintésére. A kiállítási épületeket e hó 14-én délelőtt nagy vihar rombolta meg. Az orkán letépte a vas pavillon horgony-fedelzetét, mely aztán a kiállítási épület üveg fedelét is megrongálta, s a tetőtlen részekben bezuhogó eső sok kárt okozott, nevezetesen a bécsi műipari tárgyakban és az osztrák, valamint keleti muzeum gyűjteményeiben. A magyar osztály sértetlen maradt. Reménylik, hogy a király megérkezéseig rendbe hozhatják a kiállítást.

Az udvar néhány nap mulva a fővárosban és Gödöllőn fog üldözni. A rákosi vadászatokra már nagyban készülnek. A királyné ezuttal alkal-masint hosszabb ideig fog részt venni a rákosi vadászatokban s az udvar tovább marad Gödöllőn, mint máskor. Valószínű, hogy a királyné a télén nem megy Angliába, mert a legutóbbi alkalommal oylan eredménytelenek voltak a vadászatok, hogy ő fe-léggel lovait már részint eladta, részint vissza-hozatta.

József főherczeg honvéd főparancsnoki szemleutjáról Sopronból írják, hogy midőn a nép-szerű főherczeg a rákosi határba érkezett, örömtüzek gyultak ki a heggyekben, s mozarak durrogása jelenté a magas vendég közeledését. A község bejáratánál szép diadalkapu emelkedett, melyen belül 90 fehérbo-öltözött leány és 60 legény, mindegyikük színes lampionnal kezében, sorfalat képeztek. Rákos község birája üdvözölte itt a főherczeget. Ezután a dísz-menet a kivilágított, lobogókkal fölékesített község utcáin vonult a püspöki kastélyig, hol a főher-czeg megszállott. Ő Fensége Rákoson kellemes meg-lepetésben részesült, a mennyiben a kivel a püspöki lakban legelőször találkoztak, az fiacskája, a kis József főherczeg volt, ki vezelője Holdházy apát vitt magával oda Alesuthról. Másnap Zalka János megyés püspök Rákoson nagy ebédet adott. A fő-herczeg Rákosról Zákányba utazott.

A trónörökös görgeyni vadászatai. A trón-örökös e hó 21-én érkezik a görgeyni-szent-imrei kastélyba, 18 személyből álló kíséretével. Az udvar köréből még Lipót bajor herczeg is részt vesz a va-dászatokban. A vadászat 10—12 napig fog tartani, mely idő alatt hajtást rendeznek a Fancsal-Lapos-nya és Dasz nevű havasrézekben, továbbá az ugy-nevezett Kóza völgyén, s az adorzáni és g.-sóknaai erdőkben, hol igen sok medve mutatkozik. Az utakat egész a Laposnyáig, úgy szintén minden azon he-lyekig, a melyek ez alkalomra hajtásra ki vannak jelölve, oly karba igyekeznek hozni, hogy szekérrel is járhasák. E célból az utmnákhöz nagyon sok ember van kirendelve.

A legelső kiállító. Az 1884-iki budapesti orszá-gos kiállításra a legelső kiállító már jelentkezett gróf Jáchy Jenőnél, ki eddig az előmunkálatokat vezetö bizottság elnöke. A legelső kiállító senki más, mint József főherczeg, ki a kiállítási térer egy külön pavillont kért, egyrészt saját gazdasági czikkjeinek be-mutatására, másrészt az alesuthvidéki iparosok ké-lésitményeinek gyűjteményes kiállítására. Az ipar-egyesület nagyérdemű elnökének e buzditó példája bizonyára jó hatással lesz mindazokra, kik a leg-közelebbi országos kiállításra részt venni hivatottak.

A Petőfi-szoborra még szükséges 3000 frtot a fővárosi közgyűlése e hó 13-án megszavazta egyhan-gulag, minden vita nélkül.

Zichy Mihály kitünő művésznök e napokban érkezett Szentpétervárra, a Kankuzsából, hol Ler-montov műveihez készített illusztrációkat. Nem sokára pedig haza jön, és családja lakhelyére, Zalára utazik.

A lipótvárosi bazilika a gyorsan emelkedő, rohamosan épülő fővárosnak még mindig az a ha-

gyományos pontja, mely nem emelkedik, nem épül, mert a mi évek óta ott történik, az — rombolás. A régibb falak egy részét, a négy toronyból kettőt lerombolták; a templom hátsó részét is kibontották, mert a templom hátsó része sokkal nagyobb for-galmu utvonaltra néz, mint első része, tehát az nem maradt a terv szerint ugy, hogy csakugyan hátat fordítsan a vézei körtnek, a sugáruat toroklatának. A bazilika építésének haladása most a rombolás. Ez már megtörtént s következni fog az építés.

A Habsburg-család 600 éves jubileuma. Ez év decz. 27-én lesz hatszáz estendeje, hogy a Habs-burgok Ausztriában hatalmukat megalapították. Ugyanis 1282. decz. 27 én az augsburgi német bíro-dalmi gyűlésen nyerték habsburgi Rudolf római német császár fiai, Albrecht és Rudolf, az alsó- ausztriai területet hűbérképen. Bécs városa, mely a Habsburgok tettek székhelylyé s emelték mai nagyságára, e napot fényesen megünnepli.

Rafael szobra. Urbinóban, Rafael születési helyén szobrot állíttak a nagy művésznök, melyet a jövő évben a négyszázados születésnap évfordulóján lepleznek le. Az urbinói művészeti akadémiá a ma-gyar képzőművészeti társulat igazgatóságához is küldött fölhívat. A szoborra eddig 50,000 lira gyűlt össze, de 80 ezerre van szükség, azért kérelmet intéz az akadémiá, hogy a magyar képzőművészeti társu-lat is járuljon hozzá adakozásával s egyuttal elküldje a szoborra vonatkozó pályázati felhívat.

Ybl jubileum. A mérnök-és építés-egylet választmányja legutóbbi, Hieronymi Károly elnöklete alatt tartott ülésén elfogadta az építési szakosz-tályok által kiküldött bizottság előterjesztését, mely Ybl Miklós ötven évi építési jubileuma alkalmából rendezendő ünnepélyre vonatkozik.

A könyvészeti kiállítás alkalmából. A hi-valatos most közli, hogy a vallás-és közoktató-sági miniszter, gr. Apponyi Sándor, dr. Bal-lagi Aladár, Csontos János, Dankó József, Emich Gusztáv, Falk Zsigmond, Fraknói Vilmos, Fehér-patsky László, Hoffmann Alfréd, Humfalvy Pál, Lás-zár György, Majláth Béla, Péchy Imre, Jovag Pó-ner Károly Lajos, Pulszky Ferencz, Pulszky Károly, báró Radvánszky Béla, Szabó Károly, Szilágyi Sán-dor, id. Szinyei József és Weismann Samu urak-nak, az időközben elhunyt Hornyánszky Viktor helyett annak özvegyének, továbbá az «Atheneum» «Franklin» és «Pesti részvénynyomda» társulatok-nak, az orsz. könyvészeti kiállítás körül szerzett kü-lönös érdemeikért köszönetét, illetve elismerését fej-zette ki.

Az angol kohászok és vasiparosok kirán-dulása Budapestre. A bécsi kongresszusról fővá-rosumkba jevő, többnyire angol kohászok és va-siparosok szept. 22-én érkeznek. Az ifjólármester a főváros nevében magyarul, Kerpely miniszteri taná-csos pedig angolul üdvözli őket. Este díszebédet rendez a főváros tiszteletükre. Szept. 23-án reggel megtekintik a Ganz-gyárat s az ó-budai hajógyárat; d. e. 11—12 óra közt a főváros ad ebédet a Margit-szigeten. Ez nap este a népszínházban díszelőadás lesz. Szept. 24-én kirándulnak a vendégek Dió-s-Győrre vagy Salgó-Tarjánba.

Régen külföldön élő hazánkfia megérkezését várják e napokra. Vékey Zsigmond volt honvéde-zredes jön haza látogatónba, a ki 1848 óta nem látta hazáját. Vékey a függetlenség harca alatt Kossuth Lajos ol-dala mellett volt segédtsizt, aztán az emigrációval előbb Londonba költözött, később pedig bejárta az egész világot. Magyarországra jelenleg angol tóke-pénzesek megbízásából jó, hogy itt nehány vállalat jövedelmességét illetőleg tanulmányokat tegyen.

A levelező közönségét érdekelheti a posta fő-igazgatóság újabb intézkedése. Sokszor megtörténik ugyanis, hogy a válasza elküldik mellékelve a leve-lező lapot, vagy a levélbélyegyet; de eddig Bécsbe, vagy Ausztriába nem lehetett elküldeni, mert ott ér-vényes levélbélyegyet vagy levelező-lapot itt nem árul-tak. Ezentul fognak árulni Magyarországon is, Ausz-triában is kölcsönösen. Természetes, hogy az osztrák jegyek Magyarországon azért nem használhatóak.

Magyar ember nem akar trombitás lenni. A nemzeti zenede igazgatósága elhatározta volt, hogy a fuvóhangszerekből is oktatás nyujt, miután eddig a trombitásokat, fagotistákat Csehországból kellett hozatni. Szegény gyermekek, ifjak díjtalanul is tanulhatnak és kereseti foglalkozást szerezhetné-nek két-három év mulva. A zenede igazgatóságának jóakarata azonban hajótörést látszik szenvedni,

mert e tanfolyamra még eddig alig jelentkezett néhány növendék. Ennek következtében az igazgatóság elhatározta, hogy felhívást intéz a szülőkhöz és különösen a szegényebb osztályt figyelemzteti azokra az előnyökre, melyek a fuvóhangszerek kezelésének elsajátításával járnak.

Az egyiptomi harcztörténet e hó 13-án megtörtént a döntő csata, az angolok sokkal könnyebben elfoglalták Tel-el-Kebirt, ezt a sáncokkal megerősített helyet, mintsem gondolni lehetett. Az egyiptomi sereg, rövid harc után, megfutamodott, az angolok azonnal tovább folytatták az előnyomulást, rohamosan haladtak Kairó felé, az odavezető vasut közöke jutott, és egy pár nap alatt Egyiptom fővárosánál lesz az egész sereg. Az angol előcsapatok már e hó 14-én Kairóba nyomultak. A tel-el-kebiri vereség híre az Alexandria körül, Kafr-el-Devarban parancsoló tiszttől rögtön kijelentette, hogy meghódol a khedivének. Az egyiptomi forradalom hadserege le van verve, Arabi pasa is futásban keresett menedéket.

Tel-el-Kebirben 26,000 egyiptomi volt. E hó 13-án hajnalban, mikor az arab tábor még pihent, 14,000 főnyi angol hadsereg jelent meg a sáncoknál. Éjjel tették meg az utat a meglepték az ellen-séget. A csata 70 percig tartott. Az egyiptomi seregben a legnagyobb zűrzavar uralkodhatott. Csak részben, egyes helyeken álltak ellen. A második Plevnának híresztelt földcsúszkától az angolok aránytalanul es-kély veszteséggel foglalták el, az ágyúkkal, a hadiszerekkel, az élelmiszerrel együtt. Az egyiptomiak vesztesége 1200 lehet holtakban és sebesültekben, az angoloké 400. Willis tábornok könnyű sejt kapott. Sok foglyot is ejtettek az angolok, s birtokukba kerültek Arabi iratai. A lakosság mindenfelé békében viseli magát.

Előfizetési feltételeink.

Negyedévre: A Vasárnapi Ujság... A Vasárnapi Ujság és „Világkrónika”-val együtt... A Vasárnapi Ujság és Politikai Ujdonságok... A Vasárnapi Ujság és Politikai Ujdonságok a „Világkrónika”-val együtt...

A „Világkrónika”-n jobban bővített terjedelemben jelen meg hogy állandóan nagyobb beszédeléseket és regényeket is nyújthatson olvasóink. Így a múlt év egész folyamán keresztül közölte Verne Gyula a kitűnő francia író „Jangada, nyolczászt mértől az Amazonon” című érdekes regényét 50 képpel illusztrálva, s a jelen évi folyamán közli ugyan-csak Verne legújabb illusztrált regényét „A Robinsonok iskolája” címmel. — A Világkrónika ezen felül, mint betlapjaink közleményeinek kiegészítője, a hazai és külföldi általánosabb érdekű eseményeket, az azokban kiválóan szereplő személyiségeket népszerű nyelven ír magyarosított kiadott képekben mutatja be: közli tájékoztató cikkeket, újirásokat, nép és tájismertetőket, szemléltető jelentéseket, a hazai és külföldi közérdekű mozzanatokról, találmanokról, fölfedezésekről, úgy szintén mulattató apróbb közleményeket, közhasznú tudnivalókat stb.

A Politikai Ujdonságok terjedelmét újabban „Magyar Gazda” cím alatt két-hetente megjelenő képes gazdasági mellékkel bővítettük.

A Vasárnapi Ujság és Politikai Ujdonságok kiadó-irodája (Budapest, egyetem-utca 4. sz. a.)

A Franklin-társulat hírlap-kiadóhivatalában (Budapest, egyetem-utca 4. sz.) megrendelhető: „Képes Néplap és Politikai Híradó” a legolcsóbb újság a magyar nép számára.

A Képes Néplap felőre... A Képes Néplap a Világkrónikával együtt... A Jogtudományi Közlöny, szeptemberi 15-iki (37-iki) száma következő tartalommal jelent meg:

A pénzügyi jogi természetű és a magyar büntetőtörvény (1878: V. t.) 53. §-a. Dr. Wassits Gyula budapesti kir. ügyész. — A magyar ügyvédség reformjához. Dr. Dell'Adami Reszó budapesti ügyvéd. — Jogirodalom: Cours de procédure. Par Garsonnet, professeur à la Faculté de Droit de Paris. Deuxieme partie. Compétence. Dr. Nagy Deszó budapesti ügyvéd. — Törvénykezési Szemle: Az 1881: LX. t. 232. §. rendelkezése kirázja-e felperes fél felhagyomási jogát? Gyukics Viktor békesi aljárás-bíró. — A főeski alapján indított parajítás kérdéséhez. Dr. Hezner Gyula lipót-szent miklósi ügyvéd. — Úgyforgalmi kimutatás. (Birtokrendezési ügyekben.) Káplány Géza erzsébetvárosi kir. törvény-szekei bírótól. — Különföldi. Melléklet: Curiai határozatok. — A budapesti királyi tábla elvi jelentőségű határozatai. — Törvényjavaslat a felbontási korlátozásáról a kir. járásbírók hatósági körébe utalt bírányokra vonatkozólag. — Kivonat a Budapesti Közlönyből.

* Az északi sark az évben nem volt kedvező az utazókra nézve, mint az azok a hajók tanúsíták, melyek a nemzetközi sarki meteorológiai állomásokra vitték a tudósokat. A gyarmatok nagy részét azonban meg lehetett alapítani, bár a svédok a Mossel-öböltől jó távol voltak kénytelenek megtelepedni. E kutatókon kívül számos fölfedező utazást kezdtek a nyáron. A holland „William Barents”, mely az „Eira” hajótöröttét Novaja Zemlján fel-szedte, észak felé ment. A dán „Dympha” Vardö-ből a Oseluszkin-fok felé hatolt, mely Ázsia leg-északibb pontja s melyet először Nordenskjöld ke-rülhetett meg; innen ismét észak felé hatolt; a parancsnok, Hovgaard hadnagy részt vett Norden-skjöld útjában is s ezért a dánok reménylik, hogy az expedíció sikerrel fog működni. Nordenskjöld másik társa Bove hadnagy a déli sarkvidékre hatol, egyik hajóját a Horn foknál elvesztette, de ez nem riasztotta vissza útjában. A „Cabo de Homos” hajó Santa-Krutzból közelebb utának megy, hogy a hiány pótolva legyen.

HALÁLOZÁSOK.

MEZEY JÓZSEF, a világtalan lett festő, ki aztán a költészettel foglalkozott, e hó 8-án elhunyt a fővárosban, 59 éves korában. A szabadságharcban tüzérfőhadnagy volt, s a festészetben is képzettség-gel bírt. E téren sokat lehetett várni tehetségétől, de szembaj lepte meg, az esetet félre kellett tenni. Nemsokára tökéletesen megvakult. Ekkor a költé-szetben kerestet vigaszt. Meleg érzelmi költeményeit tollba diktálta s egy kötet néhány év előtt meg is jelent ezek közül. A szépirodalmi lapokban gyakran lehetett nevével találkozni. Az utóbbi éveket Promontoron töltötte. Viszontagságos életét neje, szül. Guzman Paulina osztotta meg vele.

Elhunytak még a következő napok alatt: Jesze-nicei JANKOVICH GYULA, cs. k. kamarás, 47 éves, a budai Schwarzh-féle intézetben; egykor dugszagzag ember, ki 1866-ban saját költségén egy huszárrez-det toborzott és szereltett föl a porozok ellen, s 6 láta el szóddal is; később pedig a nagyuri élet a dugszagdig birtokot tönkrevetéssel fenyegette, roknai gondnokság alá helyezték, s nemsokára elme-bebetegség lepte meg. — CSÖNDÉS J. FERENCZ, egy soproni magán nevelő-intézet alapítója, 47 éves korában, Salzbürgben. — POPOVICS ÉLKE, ügyvéd, egy szobeni gör. keleti kongresszusi képviselő, Vilcaun József ismert román írónak a „Familia” szerkesz-tőjének apósa, 58 éves korában, Ó-Szent-Annán. — IDŐSB PARÁNYI ISTVÁN, fővárosi ügyvéd, 82 éves korában. — KOMÁROMI HERMAN, járási orvos, 40 éves korában, Kósáros-Naményben. — KOLB TIVADAR, a déli vaspálya-társaság vezető osztályfőnöke, Buda-pestben. — BRANOVÁCSY JENŐ, földbirtokos, ki 40 ezer forintot meghaladó vagyonát szerb jótékony célokra hagyta, Zentán. — VERDAY KÁROLY, fővárosi háztulajdonos, 82 éves korában, Harasztiban. — MEZEY JÁNOS, ritka nagy életkorú megért matróna, szász név korában, Kis-Várdán. — HUBAY GRÖBNER szül. Varga Leonóra, 32 éves korában, Zala-Egerszegben. — CSÉKE GÁBOR szül. Guthy Karolina, 67 éves korában, Debreczenben. — MAY-LAND szül. Dimics Julia, 49 éves korában, Nagy-Kikindán.

A Vasárnapi Ujság és Politikai Ujdonságok kiadó-irodája (Budapest, egyetem-utca 4. sz. a.)

A Vasárnapi Ujság és Politikai Ujdonságok kiadó-irodája (Budapest, egyetem-utca 4. sz. a.)

SZERKESZTŐI MONDANIVALÓ.

J-r. A most küldötték némi homályosságban szenvednek, annyiban, hogy a bennök festett (vagy alapul szolgáló) helyzet nem vehető ki világosan s annál-fogva a két költemény czéja iránt sem lehetünk tisztá-ban. A „távolsági” című költemény elég jól van írva; a másik mesterkéltébb. Közölhetnénk egyiket sem fogad-hatjuk el.

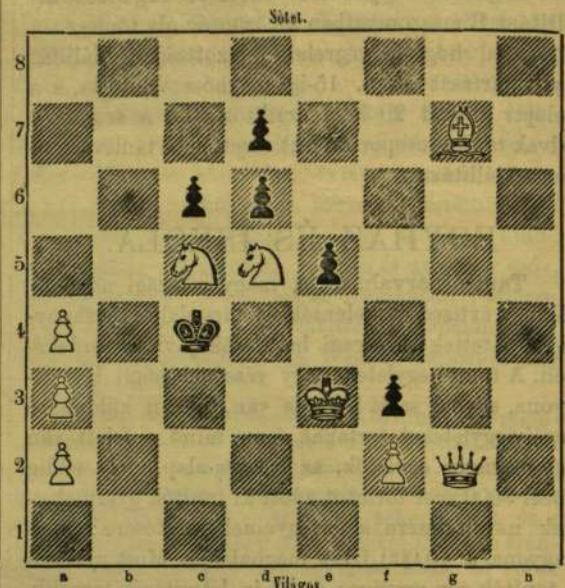
Romeo Juliája. Csakhogy nem tragikus megoldás-sal. Mi hát benne a Romeo Juliája? A kiinduló pont: a családi gyűlölet, s a színelv. — a kert-i-nyas vagy erkélyi. Úgyde a Romeo Juliájában épen az van, hogy a gyűlölet oly mély s a szenvedély oly erős, hogy más, mint tragikus megoldás nem lehetséges. Így az egész egy köznap történet, melynek a jó (nagyon is jó, olykor csinált és mester-kélt) rímek költői érdekelt meg kölcsonozhatnak.

Gy. Költemény (Hálál) nem üti meg a legsze-renyeb mértékét sem. Sz. J. Közönet. Az újonnan beküldött tet (Dér fa-gyán), továbbá a rokontárgy s tartalom más kettő közül az „Oreg esté” a közönetek közé vetjük. Ez utóbbiban azonban a 3-dik strophát át kellene dolgozni. Az ajánlt verses rajzközlő megtekintés végett köszönettel ven-dünk.

Elfelejtett dal. Nagyon hűzözés nekifoházkodás és elmékedés ahhoz a sovány befeszéshez. Csendes boldogságnak. Elég folyamatos verselés; de tartalma oly elcsépett, oly régi, hogy — kivált így el-nyújtva — közlése indokolt nem lehetne. Nem közölhetők. A kivándorlókhöz. — Levél barátomhoz. Megvételre keresztetik a „Vasárnapi Ujság” 1878. évi 1-ső száma, s az 1875. és 76-iki évfolyam tartalom-jegyzéke. Ez iránti tudósítások Vagner Samu ev. lelkész urhoz Varsádra u. p. Gyönk (Tolnamegyében) kül-dendők.

SAKKJÁTÉK.

1189-ik számú feladvány. Ehrenstein M.-tól.

Világos indul s a harma lik lépésre mattot mond.

Az 1184. sz. feladvány megfejtése.

Obermann J.-tól.

Megfejtés. Világos. Sötét. 1. Bb7-b2 --- Kf4-e4 (a) 2. Ng6-d6 --- Ke5-d6 3. Bb2-b6 matt.

Helyesen fejtették meg: Veszprémben Fülöp Józ. Nagy-Dobronyán Németh Péter. Budapest K. J. és F. H. Andorfi Sándor. Veszprémben Roland Károly. A pesti sakk-kör.

Tartalom.

Szöveg: Tolstoj orosz belügyminiszter. — Bor. A „Szerlem könyvé”-ből. Komócsy Józseftől. — A nemes Biri haragja. Rajz. Petelei Istvántól. — Valami villám-lásról. — Egy fedél alatt. Angol regény. Irta Pay Jakab. — Egyveleg. — Az eddystonei világotó torony. — Az egyiptomi háborúból. — Angol vezérek az egyiptomi hadjáratban. — A Kisfaludy-társaság népköltési gyűje-ménye. — A zarándok és az isten anyja. — Irodalom és művészet. — Közintézetek és egyetek. — Egyház és iskola. — Mi újság? — Halálozások. — Szerkesztői mondanivaló. — Sakkjáték. — Heti napár.

HETI NAPTAR. Szept. hó.

Table with columns: Nap, Katholikus és protestans, Görög-Zsák, Izraelita. Rows list dates from 17 to 23 with corresponding religious events and feast days.

Felölös Szerkesztő: Nagy Miklós. (L. Egyetem-tér 6. sz.)

KÖSZVÉNYESEKNEK.

Kwizda Ferencz János, cs. k. udv. szállítónak Körneurbán.

Sok évi fájdalmas lábbajomtól, mely az utóbbi időben minden lehetőséges szer használatának daczára, annyira rosszabbodott, hogy alig bírtam a szobában mozogni — az Ön köszvényfolyadékának használatára, nemcsak a legrövidebb idő alatt teljesen megszabadultam, hanem most már ismét jól talpalhatok is. E kitünő szerért köszönetet mondva, ma-radtam Bécs, 1881. márcz. 26. Teljes tisztelettel Komlony Vincze, tolkésztító, Gártnergasse Nr. 20. Kapható minden gyógyszerárban. Fő letét Kwizda Ferencz János cs. k. udv. szállító és ker. gyógyszerészénél, Körneurbánban.

Egy hatszor használt petitsor, vagy annak helye egyszeri igtatással 15 kr.; többszöri igtatással 10 kr. Bélyegdíj külön minden igtatás után 30 kr.

Henneberg G. selyem-gyári raktára. Zürich, (Schweiz). A ruhák mosása. A kész ruhát, ha szennyes lett, langyos szappanvizben mosuk, kifacsarjuk, cukros vízben keresztül húzzuk, ismét kifacsarjuk és nedvesen kivassaljuk; e ruhák használatban elpusztíthatlanok.

Thedo tanár szakállhagymája. legjobb és legbizto-sabb szer a szakáll szép növesének esz-közlésére. Számtalanok vannak, még legmagasabb rangú férfiak között is, kik szép szakállal-csupán a szernek köszönhetik. E szer a szakállt hihetetlen gyors-sággal növesíti, úgy hogy általa még 13 éves fiúk is a legrövidebb idő alatt teljes szakállalhoz jutnak, s a szakállt hihetetlen gyors-sággal növesíti, úgy hogy általa még 13 éves fiúk is a legrövidebb idő alatt teljes szakállalhoz jutnak, s a szakállt hihetetlen gyors-sággal növesíti, úgy hogy általa még 13 éves fiúk is a legrövidebb idő alatt teljes szakállalhoz jutnak.

Vadász sport-cikkek. Jó minőségű belső Lefauchaux vadász-egyver... Nagy vadakra Lefauchaux vadász-egyverek... Lefauchaux vadász-egyverek... Lefauchaux vadász-egyverek...

KERTÉSZ TÓDOR. Budapest, Dorotya- utca 1. szám. Meg nem felelő tárgyakat visszavesz, de próbára megrendelhető nagy képes árjegyzékkel mellékel.

HIRDETÉSEK.

HAZAI TERMÉNY! CSÉPLÉSI IDÉNYRE TÖMÖR (DARABOS) SZENET három minőségben moszonyok (Locomobile) fűtésére. GYÁRSZENET, gyári czélokra, minden ha zai vasút-állomásra szállítva, igen jutányos, mérsékelt árak mellett. Budapest, V. Erzsébet-tér 10. sz. (Utányomat nem dijaztatik.)

TEMESVÁRY MÓR cipőgyára. Budapest, király- utca 1. sz. b. Oray-féle ház. Hagyan és kiteshén. Holgyok számára. Főnök-cipőgyártó orosz lakik... Cipőgyártó orosz lakik... Cipőgyártó orosz lakik...

A FRANKLIN-TÁRSULAT kiadásában Budapestben megjelent és minden könyvtárban kapható: NÉPISKOLAI TAN- ÉS SEGÉDKÖNYVEK.

Dr. Lutter Nándor. A méter-mérték ismertetése és az új mér-tékekkel való számolási mód. Tanodai és magánhaszná-latra. Ötödik kiadás. Füuve 40 kr. Madzsar János. Magyar nyelvű könyv a német tan-nyelvi népi-skolák számára. I. kötet. A második osztály számára. Kötve 30 kr. II. kötet. A harmadik osztály számára. Kötve 40 kr. III. kötet. A negyedik osztály számára. Kötve 30 kr. IV. kötet. Az ötödik és hatodik oszt. számára. Kötve 35 kr. Magyar olvasókönyv német tannyelvű népiszkolák számára. Szerzők Bakó S., Frühwirth K., Gruber J. és Posch L. Első rész. I. rész. II. évfolyam. Kötve 30 kr. II. rész. II. évfolyam. Kötve 30 kr. III. rész. IV. évfolyam. Kötve 50 kr. IV. rész. V. évfolyam. Kötve 50 kr. Mayer Maximilian. Formenlehre und Geometrie für Elemen-tar- und höhere Volksschulen sowie für Bürgerschulen und Lehrerbildungsanstalten. Geh. 60 kr. Ribáry Ferencz. Magyarország története rövid előadásban. Elemi-, felsőbb nép- és polgári iskolák számára. Második kiadás. Füuve 25 kr. Kis földleírás. Elemi- és felsőbb népiszkolák számára. Hatodik javított kiadás. Füuve 30 kr. Ribáry Franz. Kleine Erdbeschreibung mit besonderer Rück-sichtnahme auf die Länder der ungar. Krone, für Elemen-tar- und höhere Volksschulen. Geh. 30 kr. Ribáry Fr. Kurzgefasste Geschichte von Ungarn für Elementar- und Bürgerschulen. Geh. 25 kr. Rousseau J. J. Emil vagy a nevelésről. Franciaából fordít. és magyarra jegyzetkeltt ellátta Führer Ign. Füuve 2 frt 40 kr. Szász Károly. Kis biblia. Legrövidebb kivonat az ó és új testamentomi bibliai történetekből. Hetedik kiadás. Kötve 25 kr. Tanítók könyvtára. Szerk. Dr. Kiss Áron és Pflöffy Sándor. I. füzet: Gyakorlati tanítások s az 1868. és az 1879-ki törvény-cikkek értelmében készült népiszkolai tantervek 80 kr. II. füzet: Nyelvtudományi értekezések 60 kr. III. füzet: Dr. Kiss Áron. A magyar népiszkolai tanítás története. I. füzet 1 frt 20 kr. Valló Vilmos. Népiszkolai olvasmányok a gazdasági kémia köréből. Franciaából átdolgozva. Füuve 60 kr. Zámolyi Varga Mihály. A házi nevelés. Példákban előadva. Szülők, nevelők s különösen közönségi népkönyvtárak számára. I. kötet. A testi ápolás. 1 frt 50 kr. II. kötet. A lélek művelése 1 frt 50 kr. Dr. Verédy Károly. Népiszkolai felszerelése és a taneser-muzeumok. 63 ábrával. Füuve 60 kr. Visontai János. Magyarország történelme. Elemi és népisko-lák számára. Füuve 30 kr.

Ca. k. kizáról, szab. újonnan javított RUGANYOS SERVKÖTŐK.

A legújabb találmány a Borand. amerikai tudomány újonnan javított ruganyos servkötő Politzertől, ép úgy urak, valamint nők és gyermekek számára; rugókéllék, tisztá gummból művészileg szerkesztve, a szon széle van, hogy még a legidősebb servkötőt is a legrövidebb idő alatt egyforma helyzetbe hozza, és ép úgy nappal a legfárasztóbb munka, vagy sok járkalás mellett, mint szintén éjjel a vásárlásnál is használható, anélkül, hogy a sérülés szenvedő hivatásában a legkedvezőbb is akadályozva lenne. Nagy használnál jár, ha éjjel át is a testén marad, mintán ekkor kiválóan jó és kellemes nyomást eszközöl a szenvedő részre.
Árak: egyszerű 6-7 frt; kettős 10-15 frt; gyermekeknek fellelve olcsóbban.
Nagy raktár angol és francia acél és vaskötők, suspenzoriumokból, szőve, gummból, valamint szarva-bőrökből is. A szarva-bőr és gummi suspenzoriumok az a csajjok, hogy a terjedést megelőljék. — Méhveszkenők, lapok, nek, szövetek, hónap-szem-erősnépek, útközlelők, gummi-harcsnyak és minden gummi-árú-cikkék. — Servkötőknek megjelölendő, ha jobb, vagy ha bal felől vagy kettős legyen-e, úgy szintén a derék bősége is.
Megrendeléseket utánvét mellett postafordulójával eszközöl.
Politzer Mór Budapest, Deák-Ferencz utca. 636

Politzer Mór Budapest, Deák-Ferencz utca.

NYILVÁNOS köszönőirat és gyógyértésítés

1882. évi augusztus hó 27-ről egy anyától, ki közli, hogy családja öröm elt. mert leánya, ki irtóztató félelemre adott okot, a Hoff János-féle malátakészítmények, a malátakivonati egészség-sör és koncentrált malátakivonattól egészséges lett.
A legelső európai fejedelem cs. kir. udvari szállító-jának Hoff János urnak, cs. kir. tan., a cs. kir. aranykoronás érdemkereszt tulajdonosának, magas porosz és német rendek lovasjának, Bécsben. Gyár: Grabenhof, Bräunerstrasse 2. Iroda- és gyári raktár: Graben, Bräunerstrasse 8.
Budapest, szibárus-utca 7.
Egyetlen leányom, ki már 5 év óta heves köhögésben és mellfájásban szenved, a legborzasztóbb félelemre adott okot, midőn önnök egy líralpi hirdetésére lettem figyelmeztetve s az ön jeles malátasöréből magamnak egy próbaküldeményt hoztattam.
Ezen időből fogva, azaz januártól július elejéig leányom a malátasör és koncentrált malátakivonatot használja s oly jelentékenyen javul, hogy immár teljesen felépültnek nyilatkozhatom ki. Mi mindnyájan gyermekekünk élete megmentőjének tekintjük önt s örök hálaérzékkel magunkat kötelezve.
Neumarkt, 1881. augusztus 31. Tisztelettel
Ichi H., birtokosú Neumarktban, Stiriában.

Magas elismerő-nyilatkozatok.

Az igazságügyminiszter ur ö excellentiája nyilatkozata Koppenhágából a Hoff-féle malátakivonati egészség-sör felől.
"E szép italt mindig sikerrel iszálom."
Buning, igazságügyér.

Csak ötven krajczár

az ára egy trieszti nagy kiállítási sorsjegyeknek.
Ezen sorsjegyek kaphatók minden váltóüzletben, vasuti és gőzhajó-állomások pénztárainál, cs. kir. postahivatalokban és dohánytözsdekben, lotogyűjtődékekben, és különféle árusítóknál az osztrák-magyar monarchia országaiban.
Ezen gazdagon kiállított sorsjátéknak van 1 főnyereménye 50,000 forint készpénz
1 20,000
1 10,000
továbbá más nagyobb nyeremény 10,000, 5000, 3000, 1000, 500, 300, 200, 100, 50 és 25 frt értékben. — Összesen 1000 nyeremény
o. ért. frt 213,550 értékben.
Továbbá több igen értékes nyeremény a kiállított általánosan kiállított tárgyakban 663
Arusítások átértelme régett a pesti magyar keresk. bank váltóüzletéhez Budapesten.
kell fordulni.
Egyes sorsjegyek megrendelésnél 15 krajczár postaköltségre mellékelendő.

50 krajczár SORSJEGY TRIESZTI nagy kiállítási sorsjáték

Franklin-Társulat kiadásában (Budapest, egyetem utca 4-ik szám.)
Mai számunkhoz Herrmann J. L. képes árjegyzéke van mellékelve.

városliget, szabályozása- és az öntözés ren iszerítése óta iga üdülőhely. Teljes ellátás, u. m.: lakás, élemezés, gyógyápolás, fűtés, világítás, szolgálat, ágy- és szobanemű kerül naponként — osztályzat szerint — 2 frttől 6 frtig o. é. Testgyógyászati czelekből svéd-gyógytestgyakorlatra bejáró gyermekek, valamint az intézet 1859-ben történt megnyitása óta mindig, ugy most is elfogadtnak.

Dr. BATIZFALVY, EGYETEMI MAGANTANÁR,

24 év óta szakadatlanul működő budapesti testgyógyászati, belorvosi és sebészi MAGANGYÓGYINTÉZETE városligeti fasor 51. sz. a. saját épületében, arnyas park közepén, a télen-nyáron közlekedő közúti vas-pálya és társakcsik állomásaival szemben az orvosi tudomány legújabb közegészségi követelményei-hez, valamint minden rendű beteg igényelhez mérten külön szobákban van berendezve. A test idomtalan-ságaiban, elgöbüléseiben, sebészi- és idült belhajokban szenvedők folytonosan fölvetetnek. Az intézeti bete-gek az egyetemi tanárok és hírneves gyakorló orvosok által is gyógykezeltek. Sebészi műtöveget igénylő betegek gondos, szakértő ápolásra és csndesebb nyughelyre találának az intézetben, mint az éjjel-nappal zajos vendég-szállodákban. Az artéri kit kenes hev-vize, valamint a hideg zuany-fürdők az in-tézet helyiségeiben is hasznaltatnak. Az intézet segélyét 24 éves fennállása óta 10,394 szenvedő vette igénybe. Üdülő betegek is fölvetetnek; mert a Rendelési órák 11-től 1-ig.

Rendelési órák 11-től 1-ig.

A Franklin-Társulat kiadásában Budapesten megjelent:

KÖZSÉGI KALAUZ, VEZÉRKÖNYV

község- s körjegyzők, községbirák, községi előjárók s képviselők használatára. Felvilágosító és utbaigazító számos jegyzetekkel s gyakorlati irománypéldákkal.
Irtá **TÓTH LAJOS,** köz- és váltóügyvéd, Pestmegye volt tiszti főügyésze.
Második, jelentékenyen bővített és különös tekintettel a községjegyzői szolgálat tárgyában 1872. évi szeptember 25. kibocsátott belügyminiszeri szabályrendeletre, az újabb és leg újabb törvények alapján kiegészített. Ára füzve 4 frt.

VÖRÖS ESZTER. AZ ÜGYES SZAKÁCSNŐ.
Ára füzve 40 kr.

VÖRÖS ESZTER. GAZDASSZONYOK KÖNYVE.
Ára füzve 40 kr.

A FRANKLIN-TÁRSULAT kiadásában Budapesten megjelent, és minden könyvárusnál kapható:

A LEGÚJABB HÁZI TITKÁR.

Első rész: **MAGYAR LEVELEZŐ.** Második rész: **MAGYAR ÖNÜGYVÉD,** vagyis elméleti tanácsadó a polgári közéletben leg-inkább előforduló jogügyletekben

Elméleti és gyakorlati vezérkönyv
küzleletben előforduló mindennemű levelek GYAKORLATI UTMUTATÓ
helyes szerkesztésére.
az államfőnél, államkormányánál s a közigazgatási, pénzügyi és bírói hatóságoknál, ügyvédi segély és ügyvédi képviselet nélkül benyújtható mindennemű folyamodványok, kérvények, panaszok, felszólamások és felebevezések, valamint a jogügyletekre vonatkozó magánokiratok fogalmazása és szerkesztése körüli eljárásnál.
Több százra menő magyar és német szövegű irománypéldával.
A közepostálybelli honpolgárok használatára.

Szerkesztette **TÓTH LAJOS,** köz- és váltóügyvéd.
Nyolczadik, újból átdolgozott s a legújabb hazai törvényekhez s rendeletekhez alkalmazott kiadás.
Ára füzve 2 frt 60 kr. Vásonba kötve 3 forint.
Irtá **TÓTH LAJOS,** hités ügyvéd, volt megyei tiszti főügyész
Negyedik, egészen átdolgozott s az időközlöben hatályba lépett újabb és legújabb, különösen a gyámsági és gondnoksági ügyek rendezését s a kisebb polgári peres ügyekben való eljárás tárgyozó hazai törvények alapján kiegészített és jelentékenyen bővített kiadás.
Ára füzve 3 frt 60 kr. Vásonba kötve 4 frt.

VASÁRNAPI UJSÁG
Előfizetési feltételek: VASÁRNAPI UJSÁG 6 frt egész évre 12 frt POLITIKAI UJDONSÁGOK együtt: 1 félévre --- 8 * Csupán a VASÁRNAPI UJSÁG: egész évre 6 frt félévre --- 4 * Csupán a POLITIKAI UJDONSÁGOK: egész évre 6 frt félévre --- 3 * Külföldi előfizetésekre a postaköltséget megátarozott vitéldij is csatolandó

39-ik szám 1882. BUDAPEST, SZEPTEMBER 24. XXIX. évfolyam.

HUSZONÖT NAPOS HADJÁRAT.

A SZUEZI csatorna megszállásától, melytől a hadjárat kezdete számitandó, Kairó elfoglalásáig, mely ugyanannak befejezését jelentti, huszonöt nap telt el. E huszonöt napos háboru az angoloknak nem került se nagy fárad-ságába, se nagy áldozatába. A mi kezdetben az előnyomulásban tapasztalt kélekedést okozta, az nem annyira az ellenség ereje és ellenállása, mint inkább a szállítási nehézsége volt. Acsatorna keskeny medrében csak egyenként s egymást bizonyos távolságban követve közlekedhettek a hajók s míg az expedíció összes ereje, a hadi-szer és az élelmi és táborozási készlet mind

összegyűlt, abban bizony idő telt el. Így történt, hogy a csapatoknak Izmailnál kiszállása s az első összejutkozás után öt nap telt el s a kiszálló ponttól még csak husz kilométernyire hatoltak az előcsapatok. Ez a csekély ut volt az, mely oly nagy elégedetlenséget szült az angol közvé-leményben, hogy némely lap már a csapatok visszarendelését is sürgette.
Az előnyomulás alatt ritkán mult el nap, hogy legalább az előörsi állomásokon lövés nem váltatott volna a portyázó ellenséges csa-pa'okkal. Komolyabb összetűzés, a hol már ágyuk is feleseltek egymással, volt az edesvizi csatornának Magfar és Mahuta közti részseinél, aug. 25-én, hol 1000 angol egész estig, az erős-bítések megérkezéig tartotta állását állítólag

hatezer egyiptomi és két ágyu ellen, s másnap már megerősödvé, megtámadta az egyiptomiak-nak Mahutanál (Ramzesz) erősen körülsáncolt táborát, nagy veszteséggel verve ki onnan az ellenséget, öt Krupp-ágyut, löszerkocsikat, stb. ejtve zsákmányul. E két napi harcokban az angolok több mint 50 halottat vesztek, de az ellenség visszavonult Kaszasszin, illetőleg Tel-el-Kebir felé.
E csata után az angolok megszállották Kaszasszint s itt sáncokat hánytak s heveny-szett árkokkal annyira megerősítették, hogy további előnyomulásukból visszaveretésük ese-tén, e táborhely fölvehesse őket. Itt várták be az indiai csapatokat is.
Augusztus 28-án az arabok megtámadták

A KAIRÓI TEMETŐ.